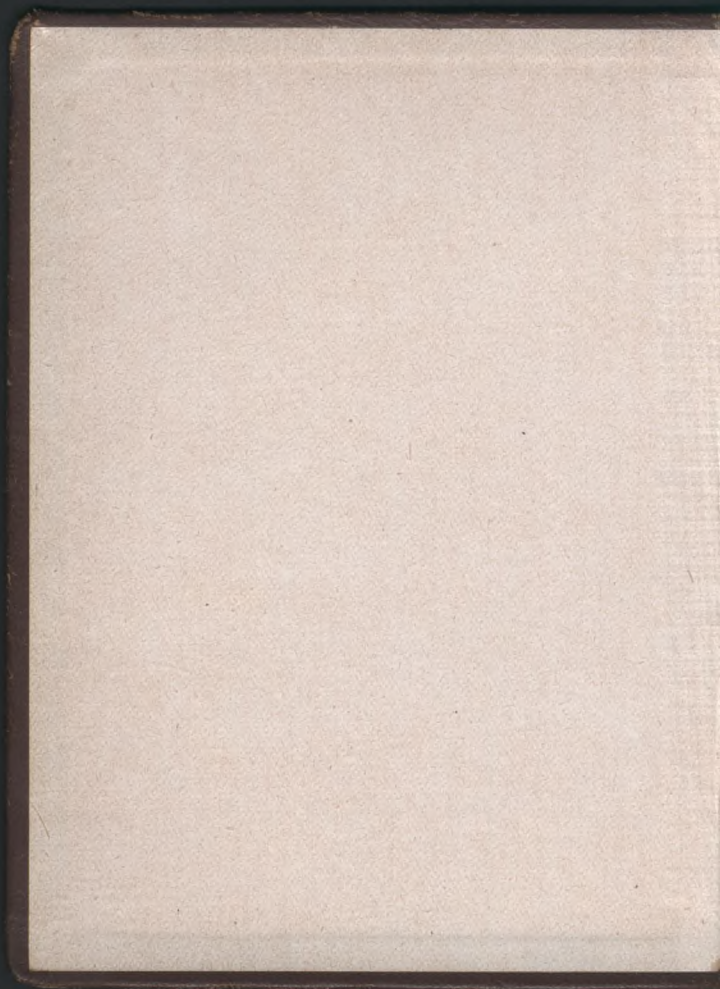

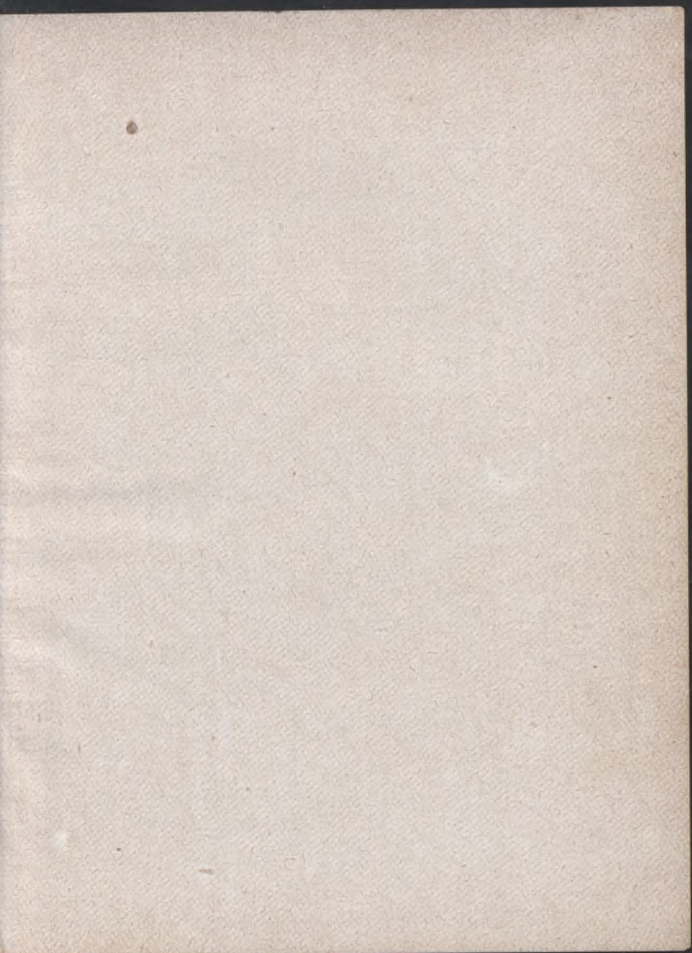
M
52.459 OSZK

HOFFMANNSTHAL

AKARKI

GENIUS KIADÁS

"
Hiver 1933
à Paris
1933 XII 25 in a month
napion."

HUGO VON HOFFMANNSTHAL

AKÁRKI

JÁTÉK

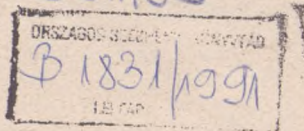
A GAZDAG EMBER HALÁLÁRÓL

FORDÍTOTTA

KÁLLAY MIKLÓS

GENIUS KIADÁS

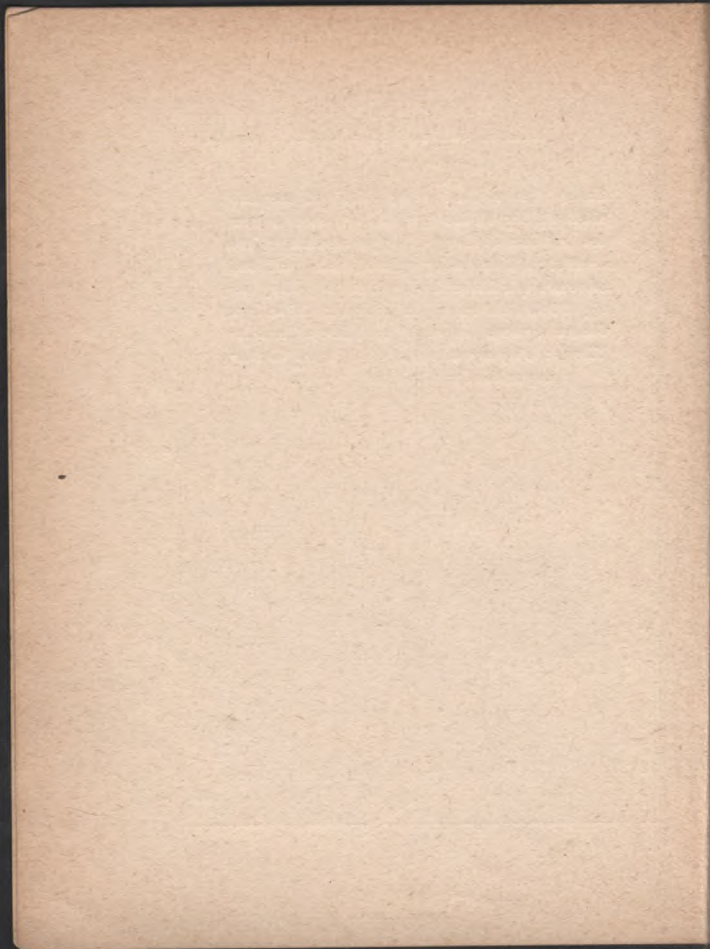
M
52.459

Franklin Társulat nyomdája.

Ez a kötet a Genius könyvkiadó rt. megbízásából, Kállay Miklós fordításában, ezen a rendes kiadáson kívül 50 példányban merített papíron készült, ebből 20 példány egész bőrbbe kötve, kézzel számozva és a fordító kézjegyével, 30 példány pedig félbőr-kötésben. — A kötések Leidenfrost Sándor tervezte, a nyomdai munkákat a Franklin-Társulat könyvnyomda rt., a kötésekot Gottermayer Nándor készítette 1924-ben.

DRAMATIS PERSONAE:

ÚRISTEN

MIHÁLY arkangyal

HALÁL

SÁTÁN

AKÁRKI

AKÁRKI ANYJA

AKÁRKI JÓCIMBORÁJA

KULCSÁR

SZAKÁCS

SZEGÉNY SZOMSZÉD

ADÓSJOBBAGY

ADÓSJOBBAGY FELESÉGE

ÁGYAS

KÖVÉR SÓGOR

SOVÁNY SÓGOR

Egynémely ifiú kisasszonyka.

Akárki némely korhely pajtásai.

Poroszlók
Szolgák
Muzsikuskok, fiuk
Mammon
Jótét
Hit

Szerzetes. Angyalok

JÁTEKMONDÓ

(előlép és bejelenti a játékot)

Most mindnyájan figyeljetek,
Ma szép játékot hirdetek.
Szent játék, bölcs szavak szövése,
S a cím : Akárki bűnhődése.
Megláthatjátok majd belőle,
Hogy minden földi hívság dőre,
Esendő, tűnő, kába kép.
Mi itt megy végbe, tiszta, szép,
A tárgy ékes, kegyes fölötte,
S mi sok minden rejlik mögötte!
Véssétek hát jól szűvetekbe,
S bölcs tanulságot szűrjetek le!

ÚRISTEN

(láthatóvá válik trónusán és így szól)

Bizony nem türhetem tovább,
Hogy minden lelkes teremtményem
Megátalkodott szívvel éljen,
Együk se félve sujtó karom,
Rútabbul, mint az oktalan barom.
Rád mind vak szemmel néz, egem!
Bűnben fetrengnek részegen.
Urának egy sem ismer el,
Csak földi jókon csüng a vágyuk,
S égi szómra csak gúny felel.
Egy pillantásom rájuk elég
S látom, a szövetség feledve rég,
Mit egykoron velük szereztem,
Hogy vérem adtam a kereszten.
Kihuztam lábukból a tövis fogát
S fejemen hordtam, mint koronát,
Megtettem mindent, mit tehettem,
S most még sincs részem tiszteletben

Azért most mindjárt, sebtiben
Kemény ítéletet hozok
Akárkivel érdem szerint leszámolok
Hol vagy Halál, szóm rád talál; lépj hát elő erős hivem!

HALÁL

Mindenható Úr im előtted állok,
S hová parancsod küld, én eltalálok.

ÚRISTEN

Elmégy Akárkihez s az én nevemben mondd ott,
Hogy fogjon tüstént zarándokbotot
Még ez napon és ez órába'!
Nincs mentség, jönni kell, hiába.
S hozza magával a számadást,
Nem tűrök halasztást, vonakodást.

HALÁL

Bényargalom Uram ez roppant világot
Meglátogatván kicsinyt, nagyot.
S ki szent törvényedre gúnnal kiáltott,
Barmok közé pártolt és elhagyott,
Ki szívét hiu földi jóra tárta,
Egy suhintással lekaszálok,

Hogy megtört szemmel ne találjon
A magos mennyég kapujára
Bár alamizsnás és sok jót mível,
S ez mind segélné baráti szívvel

(Akárki kilép házából, mögötte szolgál.)

AKÁRKI

Kulcsárom hívd sietve ki,
Parancsot kell adnom neki.

(A szolgálja bemegy.)

Takaros kis ház, szent igaz,
Csupa fény, rangos pompa, kincs,
Biz a városban párja nincs,
S benn marha, bútor, mint a gaz,
Sok láda, szekrény s ami szép,
És hozzá tenger házinép.
Jó pénzmag, pár zsákot betölt,
S túl a falon bővébe föld,
Birtok, lak, jószág; markomat
Ebből üti majd nagy kamat,
S bizony, ha tetszik, csaphatok
Ma úgy mint holnap vig napot.

(A kulcsár belép.)

AKÁRKI

Erszényt hozz, mely pénztől dagad!
Övembe tenni elfeledtem.
Figyelj, más parancs is akad
Lakoma lesz itt holnap reggel,
Legyen minden, mit szem száj áhít,
Lesz sok vendég, rokon s barát itt
Szép asztalt teríts, mint szokásod,
Most hozd a pénzt s küldd a szakácsot.

(A kulcsár bemegy a házba s a szakács nyomban kijön.)

AKÁRKI

Pompás lakomát rendelek
Reggelre!

SZAKÁCS

Jó. S legyen meleg
Minden fogás, friss ételek?

AKÁRKI

Mind friss, mert nálam soha még
Nem jött asztalra maradék.

SZAKÁCS

Pedig tegnapról is van egy rakás.
Kitelne biztos két hideg fogás.

AKÁRKI

Szamár szakácsa, bánt bolond beszéded,
Csak nem eszem koldusebédet?

*(A szakács távozik. A kulcsár kijön, kezében erszény.
Akárki elveszi az erszényt.)*

AKÁRKI

Jól szemmel tartsd a cselédségem
Nekem már egy se tetszik régen.

*(A szegény szomszéd feltűnik a távolban. Félénken közeledik.
Egyidejűleg Akárki jócimborája gyors léptekkel jön fölfele
az uccán.)*

AKÁRKI *(a kulcsárhoz)*

Fejük vagy, hát későn-korán
Légy résen. — Itt a cimborám.
(A kulcsár bemegy a házba.)

Már vártalak. Most hát siessünk.
Majd kinn a városkapu mellett

Szemügyre vesszük azt a telket
S jó lesz-e díszkertnek, killessük.

JÓCIMBORA

Fortuna zsákját lengeti kezed?
A dolog félig már bevégezett.
Terád csak áll: «Kivánj», már teljesül.»
Telik mindenre, bármibe kerül.

SZEGÉNY SZOMSZÉD

Ez itt a dús Akárki háza?
Nagy uram! kérlek, fejem megalázva,
Jó szívedben vagyon minden reményem.
Könyörülj bőkezűn egy szegényen!

JÓCIMBORA (*Akárkihez*)

Sietnünk kell, ha jól értém szavad,
Itt késlekednünk tovább nem szabad.

SZEGÉNY SZOMSZÉD (*kérőn emeli fel szavát*)

Könyörülj rajtam Akárki, kérlek.

JÓCIMBORA

Ismered tán?

AKÁRKI

Én?

(A szegény szomszédhoz.)

Nem ismerlek.

SZEGÉNY SZOMSZÉD

Könyörgő szóm kegyes szívvel fogadd,
Mert láttam én valaha jobb napokat,
Szomszédod voltam, házam házad mellett,
De sors vert s szép portámtól válni kellett.

AKÁRKI *(egy tallért ad neki erszényéből)*

Jó, jó!

SZEGÉNY SZOMSZÉD *(nem veszi el a tallért)*

Segítségnek bíz ez csekélyke,

AKÁRKI

Az áldóját! Hát mennyi kéne?

SZEGÉNY SZOMSZÉD *(az erszényre mutat)*

Mint jó szomszéd add ki belőle részem
S túl leszek megint bajon, vészen.

AKÁRKI

Ebből?

SZEGÉNY SZOMSZÉD.

Jóságod térden kérlelem,
Csak ezt az erszényt felezd meg velem.

AKÁRKI *(nevet)*

Csak?

JÓCIMBORA

Sült bolond itt ez a gyatra.
Na jönne mindjárt száz koldus nyakadra.
Mit száz! Úgy dülne mint a tenger.

SZEGÉNY SZOMSZÉD

Hatalmas vagy, dús kincses ember,
Osztd meg velem hát erszényed felében
Marad még mindig telt ládád elég benn,
S csak úgy dül a sallárium, kamat...

AKÁRKI

Ki kért rá, hogy marhámat, javamat
S más járandóságim nyelvedre vedd.

JÓCIMBORA

Orcátlanság! Bizony szégyelheted.

AKÁRKI

Hagyd csak! . . . Jóember, tévedésbe vagy,
Ha azt hiszed, hogy erszényem felét
Könnyűszerrel kiönthetném eléd
E pénz már rég nem az enyém
És ott kell lenni még ma a helyén.
Díszkertet vettem : ez az ára.
Gazdája nem várhat tovább,
Szavam kötöttem néki mára.

SZEGÉNY SZOMSZÉD

Ha kertetért jár ez a píz,
Egy intés kell csak, itt terem
Ez egy erszény helyébe tíz.
Csak szólj, mást hoznak hirtelen.
Ha Istent ismersz, osztd meg ezt velem!

AKÁRKI

Lehet, hogy másik is akad,
De ez az erszény nem szabad,

Mert pénzem izzad, ló-fut értem
Harcol sáránnal vasban, vértben,
Hol útra kel, hol kinn hever kamatra,
Hogy amint illik, megteljen a kamra.
Sok házam is sok pénzt emészt,
Lovak, kutyák, nagy szolgahad
És tenger más sallang akad,
Mi mind, mind pénzt kiadni kész.
Kéjlek, halastó, vadaskertek
Több gondozást kívánnak mint a gyermek,
Folyton javítás, bár szemernyi,
Tengersok pénz kell beleverni.
«Gazdag ember» — könnyen kimondod,
De ismernéd a sok-sok gondot,
Mely százfelől szorít, tudod!
Ez még eszedbe nem jutott?
Hány ember jön-megy s mind vigaszt vár,
Egyiknek ez kell, másnak az jár,
A magunk fajta nem tehet már
Három nyugodt lépést sem innen,
Ha marka folyton nyitva nincsen.
S hagyján ez is, de hozzá minket
Szabály köt s megvan ám a kulcsa,
Kinek-kinek mi rész a jussa,

Vigyázni kell rá, kit mi illet.
Itt vétettél te is, e részben,
Mert számlálnák meg javam, pénzem,
És kapna minden szegény pára,
Ki rászorult alamizsnára,
Lelkemre ! rád, ha bőven futja,
Egy tallérnél több úgy se jutna.
Azért ne tétovázz sokat,
A rád eső rész ez, fogadd!
(A szomszéd elveszi a tallért és elmegy.)

JÓCIMBORA

Ennek megadtad, mi jogszerű rész,
Hiába, együtt jár pénz meg az ész.

AKÁRKI

Most menjünk, mert sötét lesz félek.
(Adósjobbágy jön két poroszlótól kísérve, felesége és gyermekei rongyokba burkolva követik.)

JÓCIMBORA

Ki fia ez az árva lélek
Kit itt fennyen kísérnek, garral
Durván keresztbe guzsolt karral.

Adós lesz s most a tömlőc tornya várja.
Hja! nem ügyelt a szénájára,
Most senyvedhet is kenyéren, vizen nyögve.
Vagy kösse fel magát egy szögre.
Jóember, így jár, aki rímmel játszik.
Jól rímel együtt kincs, bilincs.

ADÓSJOBBÁGY

Kinek könyvére másnak gondja nincs,
Pennája gyakran meghibázik.

AKÁRKI

Kinek szól ez?

ADÓSJOBBÁGY

Csak annak, aki kérdi.

AKÁRKI

Ki vétlen benne, úgy sem érti,
Mit tudjam én, mi jár fejedbe?

ADÓSJOBBÁGY

Én szégyelném magam helyedbe

AKÁRKI

Ily kemény szó nem illet meg soha,
Rossz sorodnak én nem vagyok oka.

ADÓSJOBBAGY

Ily durva csapásra szelíd ez a szó.

AKÁRKI

Ki bánt?

ADÓSJOBBAGY

Te bántasz gaz bakó.

AKÁRKI

Színed se láttam semmikor.

ADÓSJOBBAGY

A lábad mégis rámtipor.

AKÁRKI

Én nem tudok semmit se róla,
Ha így tennék hát, furcsa volna.

ADÓSJOB BÁGY

A váltón, mely tömlőcre vet,
Jól láttám ott áll a neved.

AKÁRKI

Üres beszéd mind, lári-fári.

ADÓSJOB BÁGY

Hát nem te vagy amaz Akárki,
Kinek nevében ellenem,
Pörös panaszt adtak be, nem?
S hogy most tömlőcfenekre vetnek,
Csak parancsodból történhet meg.

AKÁRKI *(hátra lép.)*

Ártatlan mosom két kezem,
Én mire sem emlékezem.

ADÓSJOB BÁGY

Sok fullajtárod, fiskusod,
Az gázol tönkre, hisz tudod.
Mert csak te állsz hátuk mögött,
De gyalázatját majd nyögöd.
Kerülsz te még a szegyenpadra!

AKÁRKI

Miért vettél fel pénzt kamatra?
Most itt a bér, mi érte jár,
A pénz nem nézi, te vagy én,
Az nem tekint személyre már.
Ki napot vét s időt halaszt,
Annak nyakába pört akaszt.

ADÓSJOBBAGY

Inségemben gunyol, nevet.
Látjátok, ilyen ám a gazdag.
Az Úr szavára mit se vet,
Szekrénye nyugtával teli,
S a koldust buba bajba kergeti,

ADÓS FELESÉGE

Irgalmaz, adj bajunkra írt,
Tépd szét az átkozott papírt.
Ne nézd, hogy árva férjemet
Tömlőre vessék a pribékek,
Hisz sosem vétett még neked.
Hát nincs benned se szív se lélek?
Tűröd békén az árvák átkát?

És nézd a magad adósságát,
Mert a nagy Bíró vallatóra
Fog téged is, ha üt az óra.

AKÁRKI

Hagyd, amit asszonyész nem ér el!
Gonoszság minket nem vezérel.
Az ész jól megfontolta azt
S csak úgy emelt kemény panaszt.
Mert pénz meg árú egy dolog,
S itt szerződés dönt és a jog.

JÓCIMBORA

Cudar sor volna s ostoba,
Ha másképp folyna a világ sora!

ADÓS FELESÉGE

A pénz garaska, mit úgy vetnek épen
A koldusnak Isten nevében.

ADÓSJOBBÁGY

A pénz nem olyan, mint más dolog,
Átkozott és bűbájos szerszám
S annak, ki érte nyulni mer,

Lelkére kin és kár szakad ezerszám,
Amit míg él, ki nem hever.
A sátán hálókötele,
Pénz, nincs e földön más neve.

AKÁRKI

Bolondra vall e szidalom,
Nem értem, mért is hallgatom,
A pénzt most úgy-e megveted?
De egykor az volt istened.
Most becsmérőn beszélsz csak róla,
Savanyú a szőlő, te róka!
De nem talál hitelre meglásd,
Ki háta mögött ócsárol mást.

ADÓSJOBBAGY

Sok szenvedésem lett az ára,
Hogy eszem megnyílt valahára,
Sátán csapdáját megismertem,
S a pénztől rég megvált a lelkem.

JÓCIMBORA

A pénz vált tőled, úgy bizony,
Azért ad kvártélyt a torony.

AKÁRKI

Amit most mondok, megtanuld :
Bölcsőbb embert nem szült a mult,
Mint ki hitvány kufárkodás helyébe
A pénzt találta ki cserébe,
Ezáltal, hidd meg, nem mese,
Nőtt e kevély világ becse.
S az ember, ha míg pénze élér,
Egy kisistennel is felér,
Hatalma így kap bő teret,
Sokat tud, alkot és tehet,
Sok érdek, konc körébe térül
Minden feltűnés, láрма nélkül.
Ezer kezet parancsa hajt,
Mert trón a pénz s jó ülni rajt.
Nincs semmi oly magas, nehéz,
Mit könnyen el nem ér a pénz.
Eladó földdel a jobbágy,
S ki királyi hűbérre vág,
Melynek mindégre szól érvénye
S alapja Krisztus szent törvénye,
Pénzért kit-kit megillető
Rész abból is szerezhető.

Erőszak gyöngé véle szembe,
Eléborulni ki sem áttal
Illendő reverenciával,
Mert úr, mit itt tartok kezembe.

ADÓS FELESÉGE

Szád sátánt dicsérni se rest,
Egész kis prédikációt ereszt,
S a Mammon előtt úgy hajtod le főd
Akár a tabernaculum előtt.

AKÁRKI

Én megtisztelem azt, kinek kijár,
Mert a hatalmast megbántani kár.

ADÓSJOBBÁGY *(miközben a pribékek elhurcolják)*

Hiába sírsz rász szegény asszony
Karmába tart, megfojt a Mammon.
Mért hagytam, hogy megejtsen mérge?
Most árva életemnek vége.

(A pribékek elvezetik.)

ADÓS FELESÉGE

Csak nézed és állsz mint a kő?
S hol jut nekünk ma pihenő.

(Férje után megy.)

AKÁRKI (*Jó cimborájához*)

Tedd meg, szaladj e nő után
És rendezd el dolgát simán,
A férj tömlőcbe jut, nincs pardon,
De asszonyát én majd eltartom.
Lesz része itt jóban, segélyben,
Miből családjával megéljen,
Kulcsárom majd utána lát
S kamrát nyit néki még az éjjel.
Ne halljam azt, hogy a család
Szükséget lát és jajveszékél.
Mert nincsen bosszantóbb dolog :
Az ember békén éldegél,
Gonosz szándéka sose kél
S egy szép nap arra ébred sajna,
Hogy tudtán kívül benne van
Keserűségbe, bajba-jajba.
Nyugalmából is kiverik,
Hát kérdem én : mért? hogy merik?
Vagy van e fickó dolgához közöm?
Minden bajt magának köszön.
S ha baj van, be nem áll a szája,
Ez úgy jön, mint a B az Á-ra.

Más pénzén persze jó a ház!
De mind így jár, ki máséban tanyáz.
Már Ádám óta így divat,
Nem kezdtek most új módikat,
De végtül mindig az a bűnbak,
Akitől jó és pénz kerül csak,
S kinek türelme nem szakad
Soha e csúf játék alatt.
E kegyes szívű, jámbor bárány
Szemükben ördög s tüzes sárkány.
De most őszintén beismerve
Nem is gondolok már a kertre,
Kimenni most oly messze kár
Sötétedik s későre jár,
Jó cimborám tedd meg nekem,
Ha végeztél már másfelen,
E pár tallért vidd sebtén el,
Mert mulasztás csak bajt nevel.
A kert és benn a kéjlak is
Barátnémé legyen csakis,
Víg névnapjára dús ajándok.

JÓCIMBORA

Ma este is csak nála vártok.
A kontraktust majd elviszem
Kedvedre írva, úgy hiszem.

AKÁRKI

Köszöntlek érte cimborám
S magam futok, hogy ott legyek korán,
Mert egyetlen hely az e földön,
Hol időm vigassággal töltöm.
A bűvös Édenkertbe út
A kéj, mit hív szerelme nyújt,
Rég tervem már s van rá okom,
Hogy lássa dús ajándokom,
Melyben hű szívem tükrét lelje,
S mely hálám méltón pecsételje.

JÓCIMBORA

S mi tervvel készülsz erre, mondd?

AKÁRKI

Ezért van új kertemre gond.
Szép kéjlek épül majd oda,

Kedvem szerint emelt csodá,
És minden fényt, csínt rálopok :
Nyílt altán, márványoszlopok,
Ugrókutak, szép szoborképek
Nem lesz hijjával semmi éknek.
S úgy osztom el majd az ágyakat,
Hogy reggel, este langy szelek
Szárnyán édes szag száll oda,
S lelkével mindig ott lebeg
Rózsa, szegfű és viola.
Lugas borul majd minden útra
Dús lombbal oly sűrűn befutva,
Hogy bárki fényes délidőn
Lel enyhet, árnyat hűsítőn,
S üdén, épen maradt helyet,
Mit napfény fel nem égetett.
S azonkép egy rejtett zugolyban,
Mely mint nimfák hűs ágya olyan,
Csiszolt kőből rakok szelencét,
Füldőzni hús, habos medencét.

JÓCIMBORA

Ez drága kis kert lesz bizonynal,
Párjára könnyen nem talállok.

AKÁRKI

Szerelmemnek méltó ajándok,
Ott megfogom majd két kezét
És elvezetem szertészét,
Hadd lássa e szép enyhe kertet,
Melyet képmásaként ismerhet,
Mert mindig bajjal andalít,
Ő is mint bő lomb, hűs csalit,
S mint zárt kertecske rejtekén
Kertésze boldog, dús legény.

JÓCIMBORA

Anyádasszony közelg úgy látom,
Kedvedre van most ez, barátom?

AKÁRKI

Előle nem bujok sosem,
Bár nincs időm, csak szűkösen,
Te menj csak s intézd jól ügyem,
S én néki üdvözöm hadd vigyem!

AKÁRKI ANYJA

Örülök, hogy látlak fiam,
Mert búm miattad annyi van,

Hogy sok világi vesződésed
Közt nincs számomra érkezésed.

AKÁRKI

Az esti lég csipős, hamis
És rossz bőrben vagy magad is.
Anyám én itt kinn féltelek,
Csak menj be, ott lesz jó meleg.

AKÁRKI ANYJA

És együtt leszek majd veled?

AKÁRKI

Ma estére már nem lehet.

AKÁRKI ANYJA

Akkor csak tűrjed békességgel,
Hogy itt az uccán tartlak én fel.

AKÁRKI

Csak egészséged féltém én,
Beszelnünk más időbe kén.

AKÁRKI ANYJA

Az egészségem óvni kár,
Fellábam úgy is sírba már.
Engem nem bánt már rövid földi részem,
De öröküdvöm annál többre nézem,
Fiam, mért húzod félre szád,
Ha erre tér beszédem át?
A szó zavarba csak nem ejthet,
Ha intelk, hogy Istened
S Urad felé fordítsd a lelked?
Mért toporzékolsz nyugtalan,
S tetézed bűnöd untalan,
S nem szállsz magadba e helyett
Bizón keresve Istened?
Mert tőle, könnyen meglehet,
Hamar jön hozzád üzenet,
Hogy vár reád ítélőszéke :
Adj egész földi életedről
Világos számadást élébe.

AKÁRKI

Anyám, nem gúnyból mondom ezt,
De ily rémképet papok szája fest,

Szokásuk ez s van rá okuk :
Pénzünkre vásik a foguk.
A szálát ügyesen szövök
S bő zsákjukat vigan tömök.
De bosszant az, hogy sok betegnek, aggnak
Fejébe sötét rémképeket raknak.

AKÁRKI ANYJA

Az árnyék másutt vastagabb,
Az én szóm fényes, mint a nap,
Ki mindig jó úton halad,
Az bátor lesz s erős marad
S halálóráján nem riad,
Mert az rá vígsággal virrad,
Csak tudnám, hogy szíveden viseled
A halál percét mindenek felett,
Nem ráгна akkor félelem
És gond anyai szívemen.

AKÁRKI

Templomba járok s tetejébe még
Alamizsnát adok, ez csak elég?

AKÁRKI ANYJA

De mi lesz, majd ha a harsona szó
És minden kincsedről, javadról
Világos számadásra kéret
Örök halál vagy örökélet.
Mert a halál nagy áldozat,
De még szörnyűbb a kárhozat.

AKÁRKI

Még negyven év sincs vállamon,
Nincs oly erő és hatalom,
Mely földi jótól elragad.

AKÁRKI ANYJA

Szemedre hályog mért tapad?
Nem látod a halált, pedig
Eléd áll, percbe sem telik.

AKÁRKI

A szívem ifjú, ép vagyok.
Rám még minden perc kéjt ragyog.

Később jön még el az az óra,
Mely búra int s vezeklő szóra.

AKÁRKI ANYJA

Az élet fut, mint a fővény,
De a megrögzött agy kemény.

AKÁRKI

Anyám, bánt korholó szavad,
S időm sincs, tudhatod magad.

AKÁRKI ANYJA

Fiam!

AKÁRKI

Különben úgy lesem
Minden szód engedelmesen.

AKÁRKI ANYJA

Hogy szóm bánt, szívem sejtí rég,
S ez gondomat tetézi még,
Mert jó fiam, sejtésem sugja,
Nem int soká már anyád ujja,
Terhedre nem soká leszek,

Innen hamar búcsút veszek
S úgy hagylak téged itt alant,
Mint tévelygőt, tanácstalant.
Azért csak még egy szót fiam,
Tán nem lesz még ez is terhedre :
Gondolj Uradra, Istenedre
S mi nagy kegyéből ránk jutott,
A hét szent Szakramentumot
Tiszteld, mert mind áldott, szelid
És gyöngeségünkön segít,
És sok inségünk más-más táján
Istápol itt e földi pályán.

AKÁRKI

Hogy érted?

AKÁRKI ANYJA

Férfi vagy, derék,
Ki asszonyért hő szívvel ég,
De Megváltónk, ki tudja jól,
Mi bánt s vágyunk hová hajol,
S ki e világnak bármit ad,
Abból csak áldás, üdv fakad,
Szentséget szerzett égi kedvvel,

Mely azt, mit szíved vágya kedvel,
Malaszttal és bő kegyel áldja
S bűnös kéjből szentségre váltja.
Mért űzöd hát parázna bűnöd,
S a szentelt frigyet mért kerülöd?

AKÁRKI

Anyám, ezt hallom szüntelen.

AKÁRKI ANYJA

S még sem fordított szüveden.

AKÁRKI

Nincs még ideje, várni kell.

AKÁRKI ANYJA

És a halál már mily közel.

AKÁRKI

Nem mondok igent, sem nemet.

AKÁRKI ANYJA

Így csak tovább is gond temet.

AKÁRKI

Ej, holnap is csak nap leszen.

AKÁRKI ANYJA

De meg nem éred tán te sem.

AKÁRKI

Magad hiába mért emészted,
Rakok még én családi fészket.

AKÁRKI ANYJA

Kedves fiam, mily szép szavak,
Érettük mindig áldalak.
Jó hogy szíved szikrát fogott
Köszöntöm tisztes szándokod.

AKÁRKI

Nem ma vagy holnap értem én.

AKÁRKI ANYJA

Elég, ha már van rá remény,
Az anyaszív békül hamar,
Csak egyetlen jó szót akar.

Még szándokod gyöngén dobog,
De amit céloz, szent dolog,
Hogy így feleltél jól esett,
Szívemről le nagy kő esett.

AKÁRKI

Anyám most szép jóéjtszakát,
Pihenhetsz megnyugodva hát.

AKÁRKI ANYJA

Így is szeretnék gyermekem,
De szódba, úgy rémlik nekem,
Belécsendíti szép színét
Lágy fuvola és klarinét.
De látomások és jelek
Engem már nem rémítenek,
Mint intőszót csak, úgy veszem,
Hogy órák gyorsan itt leszen.
(Távozik.)

AKÁRKI

Most én is hallom ezt a zajt
S már kezdek ámuldozni rajt,
De nem, bűbáj ez még se lehet,

Ha nem tudom is még, honnan ered.
De lám, nem csak fülembe cseng,
Már szememnek is földereng.
(Akárki ágyasa jön zenészek és lampionokat tartó fiúk kíséretében.)

AKÁRKI

Hisz ő az, drága kedvesem,
Kit vár szívem szerelmesen,
Zenész van véle nagy csapat,
Biztos már értem jött a had.

ÁGYAS

Ki ily soká várat magára
És nincs kedvesebb vendég nála,
Azért lámpával, cimbalommal
Jövünk, hogy elvinnők azonnal.

AKÁRKI

Fényed fakítja láng színét,
Szód édesebb mint klarinét,
És úgy hat rám, ha bú leбір
Mint nyitott sebre balzsamír.

ÁGYAS

Úgy rémlett, hogy megláttalak,
Tán titkos gondok bánatnak
És mintha tiszta homlokodra
A bánat mély árnnyal rakodna.

AKÁRKI

Hát oly kedves vagyok neked,
Hogy ilyet is meglát szemed ?
Így szent vagyok szívednek én,
Nem kellemetlen vén legény.

ÁGYAS

Fájó az ily beszéd nekem,
Nincs is rá semmi érdemem,
Én nem lesek zöld ifjakat,
Szerelmem csak te vagy magad

AKÁRKI

És szívem ifjú, érzem ezt
S még ifjakkal versenybe kezd
S ha érzi is már a deret,
Annál gyöngédebben szeret.

ÁGYAS

Az ifjú orcátlan heves,
A férfi gyöngéd és nemes.
Lelkével hívség egybenőtt
Ez vonza hozzá mind a nőt.

AKÁRKI

Ha kit halálnak ért szele,
Kétség és bú járnak vele,
De szépségedre feltekint,
A lelke felderül megint.

ÁGYAS

E puszta szó szíven talál,
Mint álnok kígyó a halál,
Mely virág közt vesz rejteket
És ha felköltöd, jaj neked.

AKÁRKI

Te édes még kétségbe ejtlek,
Csak földje mind virágos rejtek
Mindössze két kígyó kivétel,
Mely lágyan átfon gyűrűjével.

ÁGYAS

Két kígyó! Én is ismerem?

Mely szerzet az s mi fán terem?

AKÁRKI

A két kígyó két hókarod,

Boldog vagyok, ha rám fonod.

(Az ágyas megcsókolja és tarka virágokból font koszorút tesz Akárki fejére, amelyet az egyik fiú nyújt át neki. A fiúk egyrésze fölszalad s virágokat és fűszerszámos füveket szór le. A földből asztal emelkedik ki gazdagon megterítve, égő gyertyákkal. Akárki és ágyasa oda állnak a lépcső két oldalához, mely a felső traktusba vezet. A vendégek, tíz ifjú ember és tíz kisasszony táncolva és énekelve jönnek be.)

ELŐÉNEKES

Meghívott vigalomba

Akárki, jó barát.

Nagy kincse nem mese,

Van gyöngéd kedvese.

Jöttünk hozzá dalolva,

Azért hitt vigalomba,

Fel táncra, csókra hát.

MINDNYÁJAN

Fonja körbe szép ivét
Tombolón a tánc.
Trombita, dob, klarinét
Vidítja a lány szívét,
S fáklya, firlefánc,
Kezdődjék a tánc.

Nem várt bátorítást
Két szomjas szemünk,
Most forró szorítást
Tánc ígér nekünk.
Fonjon hát fűzérbe
Édes rózsalánc,
Mindünk örömére
Kezdődjék a tánc.

Mindnek az lesz párja,
Ha kit vágya vár.
Zug a kedvnek árja.
Elszalasztni kár,
Fonjon rózsaláncba,
Attól forr a vér,
Vigan dalra, táncra!
Édes csók a bér.

AKÁRKI

Szíves köszöntés mindeteknek,
Utólszor még tiszteljete meg!

EGY KISASSZONY

Ez köszöntésnek furcsa ám.

KÖVÉR SÓGOR

Hogy üdvözölsz kedves rokon?
Lánchordta, mit vettél zokon?

ÁGYAS

Mi lelt? E nagy zaj bánt talán?

AKÁRKI

Véletlenül eljárt a szájam,
Mulassatok csak jól ma nálam.

ÁGYAS

Helyet foglal ki merre lát,
Fiuk gyorsan vizes kupát!
(*Megmossa a kezét.*)
Mit állsz ott úgy, szemed kidülled.
(*A vendégek leülnek.*)

AKÁRKI

Hisz mind halotti ingben ülnek.

ÁGYAS

Beteg vagy, kórság fojtogat,

AKÁRKI

Csak egy hóbortos gondolat.
Egy serleg jó bort hadd igyam,
S a ködtől megtisztul agyam.

ÁGYAS.

Szólj most nekik testvérileg!

AKÁRKI

Jó hely jutott mindenkinek?
Ma itt minden oly idegen ...
(Csönd.)

SOVÁNY SÓGOR

Mordózom, mért ily ridegen?
Ha kergetsz, hát már megyek én.

KÖVÉR SÓGOR

Az nem megy olyan könnyedén,
Ahhoz túl jó itt a szakács,
Tüzes a bor, mint a parázs
S üdülünk izes étkeken . . .

AKÁRKI

Jó, jó . . . csak . . . úgy rémlett nekem ,
Midőn megjöttetek berontva,
Hogy mind megvehetnélek fontra,
És eladhatnálak megint
S annyit se fájna mondhatom,
Mint ha a körmöm koptatom.

EGY VENDEG

E durva szólas mit jelent.

EGY KISASSZONY

Hová tehetted az eszét?

KÖVÉR SÓGOR

Nem, nem szokás az ily beszéd.

ÁGYAS

Rám is vonatkozik szavad?

(Akárki rápillant.)

EGY VENDÉG

Beszélni így gazdag szokott,

Ki orcátlan s fuvalkodott.

ÁGYAS

Szemed rám vad lánggal tapad,

Mért büntetsz így, tudnom szabad?

AKÁRKI

Téged büntetnélek te drága,

Ki féltett, mint szemem világa.

Csak azt gondoltam hirtelen:

Mily arccal állnál itt velem,

Ha sebtén azt a hírt veszed,

Hogy végóráam elérkezett?

ÁGYAS

Krisztus szerelméért! ugyan

Mi lelt szerelmes, jó uram?

Pillants rám, itt állok könyörgve,
Tied vagyok most és örökre.

AKÁRKI

S ha szólnék akkor : Jössz velem,
S mellettem állsz a bús helyen?
És teljesítve végső vágyam,
Megosztod vélem síri ágyam,
S te lábamhoz rogynál alélva,
Ily kérdésnek mi volna célja?
Mert sejtem, bár nem ismered-be,
Hogy megfagyna a vér eredbe,
S hogy égne még szívem sebe,
S kínozza mint ecet s epe,
Ha ensemmemmel kéne látnom,
Hogy szent esküd mind dőre álom
S hogy végül édes, kis kezed
Hűlő kezemből kiveszed.
S a szád a számról leszakad,
Ha végső órám elragad,
Ó jaj! (*Sóhajt.*)

ÁGYAS

Derék jó emberek,
Látjátok, kedvesem beteg.

Mihez fogjak, lelkem riadt.
Egy jó tanácsot vajh ki ad?
(Akárki maga elé mered és leveszi fejéről a virágfüzért.)
Itt ül mogorván, egymagán,
Megborzadok minden szaván.
Így sose láttam azelőtt,
Nem tudhatom, mi érte őt.

SOVÁNY SÓGOR

Akárki sógor mi dolog,
A búskomorság bánt talán?
Mi lelhet? mást nem gondolok.

KÖVÉR SÓGOR

Nem jó szer, ismerem nagyon
Csúf, száraz kórság az agyon,
Emlékszem jól, szegény apám
Sokat zargatta hajdanán,
De van egy írja, mit bor ád,
Hát inni kell egy jókorát.

EGY KISASSZONY

Bor, s egy kis ágy is kell bele:
Édes gyökér és viola.

KÖVÉR SÓGOR

Bort főzni fűszerrel tele,
Hogy gőzbe fuljon bibora
S fahéj s gyömbér is kell bele!
(A fiuk hátul rostélyon bort forralnak.)

MÁSIK KISASSZONY

Egy kőről is szól a rege,
Mely rejtve fecske begybe van
S nagy doktoroknál kegybe van
S Chelidonium a neve.

SOVÁNY SÓGOR

Nem, calcedon az, úgy tudom,
Hallottam róla már hugom,
A búskomorság nagy szere.

HARMADIK KISASSZONY

Ráolvasás az kellene,
Vagy bűbáj, más szer itt kevés,
Mert ez rontás vagy szemverés.
Csak volna kedvesem beteg,
Megpróbálnám nyomban, de meg.

A MÁSODIK

Mit próbálnál?

A HARMADIK

Titkos szer ez,
És jobbulást csak úgy szerez,
Ha bűvös titka nem veszett.

A MÁSODIK

E nagy tudományt hol veszed?

A HARMADIK

Megvan s titkom jól eldugom,
De néki mégis megsugom

*(Feláll, valamit súg az Ágyas fülébe. Közben néhányan
az asztalnál a következő beszélgetést folytatják.)*

EGY VENDEG

Kinek sosem hull gond fejére,
Annak hamar sűrű a vére,
Szegény ember, korgó gyomor,
Nem lesz egyik se búskomor.

EGY KISASSZONY

Mért hallgatott el a zene,
Ha vigan fujják s nóta járja,
Eloszlik attól bánat árja.

MÁSIK KISASSZONY

Kezdjünk el hát egy víg danát!
Talán felejtí bánatát?

EGY VENDEÉG

A dal csak illendő lehet.

MÁSIK VENDEÉG

Nem is tud¹ő más éneket.

ELSŐ VENDEÉG

De ennél szebb dalt még se tud :
«Jámbor kedvvel víg óra fut»
Ha ilyen szépet énekel,
A holt is új életre kel.

ELSŐ KISASSZONY

Nem vagyunk tán papok se vének?
Nem kell nekünk ily szentes ének.

ELSŐ VENDEG

Ez nem szentének, melyhez pap kell,
A bakter zengi, ha a nap kel.

EGYIK KISASSZONY

De így se kell. Jobb lesz egy másik.

MÁSIK KISASSZONY

Melyik?

EGYIK VENDEG *(miközben megcsókolja)*

Ki esőn áll, megázik.

MÁSIK KISASSZONY

«Floret silva undique»

Elment a mátkám messzire.

EGYIK VENDEG *(gúnyosan utánozza)*

«Floret silva undique»

Mátkája elment messzire.

UGYANAZ A KISASSZONY

Elvágatott. Hová? Titok.

Ki fog szeretni, jaj, ki fog?

MÁSİK VENDEG *(belevág)*

A zöld erdő hús enyhe vár,
De édes mátkám merre jár?

*(Akárki közben felhajtott egy serleg forró bort és vidám
arcra néz körül.)*

AKÁRKI

Kedves vendégek, csak vigan!
Egy csöppség elhagytam magam
De meggyógyított egy ital
S szívem boldog barátival,
Olyan volt mint nagy kő a keblen,
De most annál nagyobb a kedvem.
S örvendek, hogy baráti tornál
Együtt vagyunk danánál, bornál.
A szívem csordultig tele,
De szám vajjon rá szót lel-e?
Hiába csak szép ez világ
S víg pompával nevet miránk,
S van-e szebb, mint barátság, szerelem?
Ki vár még mást, hol e kettő jelen?
S hozzá meg egy kis bor s zene,
Ennél több kinek kellene?

Vendégeim kedvellek én,
Mulasson hát leány s legény,
És ne pihenjen a torok.
Dal jó ki, hol bor lecsorog,
A hangot hát kiméltni kár
Ha bő toron jár víg pohár.
Itt minden óra dalra hív,
Használja hát szem, száj s a szív
Elvigadozva jókoron.
Nótát nekünk jó sógorom!

KÖVÉR SÓGOR

Ó jaj nekünk, készül a sógor,
Most jön a dal a hideg hóról.
(Nevetve énekelnek)

SOVÁNY SÓGOR

Ó jaj nekem, jaj, árva szívem ég,
Szerелем űz,
Tapintsd, hév mint a tűz
Nagy ég!
Hideg volt mint a hó s a jég.
De jég és hó leolvad
Szívemről hirtelen,

Mert hévséggel locsoltad

Forró nap, szerelem.

(Mindnyájan vele éneklék. Közben tompa harangszó hallatszik. Akárki eltaszítja maga elől a serleget.)

AKÁRKI

Mi ez? Harang zugása szólal?

Úgy sejtem én, ez nincs ma jóval.

Tompán bűg, mint halálharang,

Gyötör, rémit e kába hang

Ki húzza ilyenkor, mi ez?

EGY VENDÉG

Közel, távol nincs semmi nesz,

MÁSIK VENDÉG

Ki hallott még ilyet? Harangszó!

EGY KISASSZONY

Mi az, mi az, harangról van szó?

MÁSIK VENDÉG

Misére még korán az óra.

ÁGYAS

Kérlek ne haljon el a nóta.

EGY VENDEG

Melyünk hallott harangszót vajjon?

MÁSIK VENDEG *(nevetve)*

Nem volt egy kondulás sok, annyi.

ÁGYAS

Az énekben ez ne zavarjon.

AKÁRKI

Most kezdi is már abbahagyni,
Jobb lesz, ha szónk hát másra tér.

KÖVÉR SÓGOR

Azért van ez, mert rest a vér,
Pezsdülj egy kis forró boron!

AKÁRKI

Köszönöm, hagyd csak sógorom.
*(Újra leül, Ágyas hozzásimul. Az asztal alsó végén ülők
tovább énekelnek.)*

«Floret silva undique»

(És mint kánont folytatják.)

(Miközben énekelnek, megérkezik Akárki jócimborája és leül az asztalnál levő üres helyre. Az ének elhalkul s egyszerre számos hang kiáltása harsan fel.)

HANGOK

Akárki, Akárki, Akárki!

(Akárki rémülten ugrik fel.)

AKÁRKI

Ki szólít így én Istenem?

E zord hang honnan zúg-ele?

Hogy vérem is megfagy, belé?

JÓCIMBORA

Itt állok én, a hű barát.

ÁGYAS

Akárki, nézd, jócimborád.

AKÁRKI

Mondd cimborám s te kedvesem.

Ki szólít ily förtelmesen.

SOVÁNY SÓGOR

Amit hallasz a nóta hangja,
Füled talán a visszhang csalja?

AKÁRKI

Nem, nem. Sirón félelmesen,
Majd nagy szóval, majd csendesen,
Hol így, hol úgy csendül : Akárki.
De hogy, nem tudnám eltalálni.
Szörnyű hang, mégis ismerem,
Óh milyen mély pokolverem
Kiált értem most ily vadul,
És nyul felém a föld alul.
Most, hallga csak . . . kiáltoz újra,
Akárki! — mily iszonyal zúgja.

(Hasonló hívó szó harsan, mint az imént.)

ÁGYAS

Egy szót se hallok.

KÖVÉR SÓGOR

Semmi nesz.

SOVÁNY SÓGOR

Még halk visszhang sem ébredez.
(*Jó cimbora odahajlik Akárkihez.*)

JÓCIMBORA

Füled cseng, orcáid fehérek,
Feküdj le, én majd bekísérlek.

AKÁRKI

Ha rád vetem szemem merőn,
Már érzem, visszatér erőm,
S úgy rémlik, nem harsan fel itt
E szörnyű, síri szózat újra,
A gyertyafény is oly szelíd.
Hát ülj le, így hozzám simulva,
S házam kedves vendége mind
Lásson hozzá vigan megint.
Majd holnap én alkalmas órán
Orvossal ületek tanácsot,
Hogy vessen ily bajoknak gáncsot
Bölcs praktikával teljesen.

ÁGYAS.

Ezt jól igérd meg kedvesem,
Mert gond emészt és bánat éget,

Hogy újfent így kell látni téged.
(Mindnyájan tovább esznek és kedvesen beszélgetnek egymással. Akárki riadtan felugrik.)

AKÁRKI

Az Istenért, mondd, mi dolog,
Hogy gyertyánk ily fakón lobog?
S ki jár mögöttem, pillants hátra,
Így nem lép földi ember lába.
(Távolabb ott áll a Halál. Az összes vendégek felugrának.)

HALÁL

Akárki! ej de víg a kedved,
Még Alkotód is elfelejtetd.

AKÁRKI

Mit kérded tőlem ily időn?
Mi jó szél hoz? Ki vagy? Mi kell?

HALÁL

Engem fölséges Alkotód
Parancsa küldött érted el.
S jöttem sebtén. — Most itt vagyok.

AKÁRKI

Elküldtek értem? — Így igaz?

(Szívéhez kap.)

Jaj szívem így miért sajog?

HALÁL

Bár nem vetsz rá te nagy becset,
Ő fenn ma mégis rád emlékezett.
És hogy mikép, tüstént hírül veszed.

AKÁRKI

(lesütött szemmel lép hátra)

Mit kíván tőlem Istenem?

HALÁL

Szándékát véled ismerem.
Számadásra szólít. Percet se késs!

AKÁRKI

De nem vagyok cseppet se kész,
Ily gyorsan számot adni néki.
Gyors munkát mindig baj követ,
Nem is tudom, ki vagy te bús követ?

● HALÁL

A Halál vagyok, reszkess lélek,
Mert én senkit meg nem kimélek.
(*Sokan megszökönek.*)

AKÁRKI

Mit, nincs halasztás? Mint ítélet
Óvatlan úgy rontasz te ránk,
Mikor legrozásabb az élet,
Hamis játék, gonosz szerezh.
S neked dicső hírt nem szerezh,
Már mondtam is, kész nem vagyok,
Bár számvetésim nem nagyok.
Ha tíz, húsz évem volna még
Majd rendbe hoznám számadásom,
Hogy semmi rettegés ne bántson.
Megtenném, Isten úgy segítjen!
Azért még lelkem el ne vidd,
Hadd hozzam szénám rendbe itt.

HALÁL

Itt nem használ esengés, sírás,
Kelj útra gyorsan szól a hívás.

AKÁRKI

Irgalmas Úr az égi trónon
Essen meg szíved esengő szómon.
E hosszú útra kísérőmnek
Nincs más rendelve csak magad?
E szép világból elragad
Gonosz kezed s nem lesz egy társam,
Bár egymagam sosem lehettem,
Barátságot, víg kört szerettem.

HALÁL

Víg társaságnak vége már,
S kezed tördelni érte kár,
Siess, az Úr trónjához kéret
Majd ott kiszabja méltó béred.
Hogy is hihetted azt te balga,
Hogy földi jó és földi lét
Öröktulajdonul tiéd.

AKÁRKI

Így gondoltam pedig, való igaz.

HALÁL

Itt mindent csak kölcsönbe kaptál,
S ha mégy, örökli más utánad,

De annak is szól majd az óra,
S indul itthagya földet, házat.
Hamar jöttem?

AKÁRKI

Adj egy napot!
Csak ezt a végső éjszakámat,
Akkor lelkem magába szállhat,
Bölcs, istenes szóból tanul,
S amint kívánod megjavul.

HALÁL

Ezt tőlem senki még nem kérte.
Ha óráján eljöttem érte,
Elég öklöm szívére vágnom
És késő már a szánom-bánom.

AKÁRKI

Jaj, itt a sírás ideje.

HALÁL

Időd fecsérled csak vele.

AKÁRKI

Óh jaj nekem, most mihez kapjak?
Csak egy órácska kéne még,

Hogy kíséretet szerzenék,
S ne állanék vigasztalan,
Bíráim elé árván, magam.

HALÁL

Hiszed, hogy lesz kíséreted ?
Egy szál se, bárhogy kérheted.

AKÁRKI

Csak ott ne álljak egyedül!
Egy órácskát adj, elég ennyi
Még mindent jól meghányi-vetni.

HALÁL

Jó, eltűnök színed elül,
De jól vigyázz, nincs több idő.
Használd ki bölcsen, mint hívő.
(Fölmegy és láthatatlanná válik.)

AKÁRKI (*Jó cimborájához lép*)

Jó cimborám tudod . . .

JÓCIMBORA

Tudom.

Tán öt lépésre álltam ott,
Hogy a Halál szíven kapott.

És hallottam minden szavad,
Szívem úgy ver, majd megszakad,
Eddig csak vígnak láttalak
Ép voltál mindig, mint a makk,
S most könnybe lábad a szemem,
Akárki, hogyha rád vetem.

AKÁRKI

Köszönöm neked cimborám.

JÓCIMBORA

Mi kell még, mondd el szaporán.

AKÁRKI

Nincs még egy ily igaz barát,
Te hozzám mindig hű maradtál.

JÓCIMBORA

S maradnék, rád akármi baj száll,
Mert hidd meg, hogyha most utad
Poklokra vinne egyenest,
Tudhatnád, társad hol keresd.

AKÁRKI

Isten segítsen, hogy neked
Megszolgáljam hűségedet.

JÓCIMBORA

Szolgálatról szó sem lehet,
Rám volna szégyen szerfelett,
Ha buzgón csak nyelvem peregne
És lusta volnék már a tettre.

AKÁRKI

Barátom !

JÓCIMBORA

Nyisd ki szád! Beszélj!
Őszinte nyílt légy, mint barát,
Megosztom végórád ne félj,
Mint illik, mint jó cimborád.
(Akárki ki akarja nyitni a száját.)
Siralmas sorsod fáj nekem,
Mondd hát mi rág még szíveden
A földi lét ezer bajából?
Elvégezem, rám bármi hárul.
Mondd volt, ki megbántott talán?
Mert megbűnhődnek általan.
Kezem, vasam rájuk lecsap még,
Ha mindjárt fübe is harapnék.

AKÁRKI

Krisztusra! más az én bajom.

JÓCIMBORA

Tudom, mi bánt: pénz és vagyon,
S úgy sújt a gond, mint zord ököl,
Mert nincs fiad, ki örököl.

AKÁRKI

Dehogy.

JÓCIMBORA

Sok szót ne vesztegess,
Bennem megbiznod érdemes.
A kontraktust megőrizem,
S ha kell, a kedveshez viszem,
Legyen kincsedből annyi jussa,
Miből egész éltére fussa.

AKÁRKI

Nem ez. Hallgass meg végre már!

JÓCIMBORA.

Akárkí, sok szódért be kár,
Én megértelek kevésből is.

AKÁRKI

Egészen más az, ami fáj,
Más az, mi bánt, jó cimborám

JÓCIMBORA

Csak ki vele hát szaporán!
Tud írt rá a baráti száj.

AKÁRKI

Kedves barát!

JÓCIMBORA

Hát még se mondod?
Nem futja majd időd. Vigyázz!

AKÁRKI

Az volna még csak szörnyű gyász.

JÓCIMBORA

A tárgyra hát ; a perc halad,
Hát barátságunk hol marad?

AKÁRKI

Ha szívem most elédbe tárnám
S hátat fordítanál nekem

S istápodat hiába várnám,
Azt tízszer úgy sajógná szívem.

JÓCIMBORA

Uram, megtartom mindig híven
A szavamat.

AKÁRKI

Úgy áldjon Isten!
Parancs szólít, hogy útrakeljek,
Hosszú az út, bajos, nehéz,
De vége minden bajt tetéz,
Mert síri szó int, hogy feleljek,
És tetteimről számot adjak
Legfőbb Bírámnak és Uramnak.
Kísérj el hát utam során,
Amint ígérted, cimborám.

JÓCIMBORA

Na lám, ez már komoly dolog
S szót szegni szégyen és gyalázat,
Orcám ég, ha rágondolok.

AKÁRKI

Pajtás!

JÓCIMBORA

De így elhagyni házat,
Otthont! Meg kell ezt hányni-vetni.

AKÁRKI

Nem mondtad : tőlem bármily utamnál
Éltemben, holtomban el nem maradnál?
S ha mindjárt poklok útja volna . . .

JÓCIMBORA

Való, ezt mondtam, szívre kéz!
De őszintén megmondom én,
A tréfa itt nincs ám helyén,
A helyzet most komoly, nehéz.
Szóval, ha mégis útra kelnénk,
Csak nem tart tán az út örökké?
És mikor térünk vissza újra?
Na, válaszolj hát!

AKÁRKI

Soha többé.
Soha már, ítéletnapig.

JÓCIMBORA

Úgy Istenemre nem lehet :
Ha ilyen szól az üzenet.
Ily útra én nem indulok.

AKÁRKI

Nem jössz?

JÓCIMBORA

Nem egy tapodtat én.
Így van, kimondom kereken,
A kertelés nem kenyerem,
De szent, nem tennénk ily utat
Egy lélekért se, bármi fajta,
Ha mindjárt jó apámról volna szó,
Szegényt az Isten nyugosztalja.

AKÁRKI

Bizony nekem másképp ígérted.

JÓCIMBORA

Tudom s megtennék bármit érted,
Csak vinne másfelé utad,

Hol asszonnyal bor közt mulat
Víg társaság, én szüntelen
Kísérnélek úton-útfelen,
Ha nap süt s tündöklő az ég,
Vagy éjszakán, ha fáklya ég,
Igaz, hű szívvel mondom ezt.
(*Indulni készül.*)

AKÁRKI

De most van rád szükségem ám,
Jó cimborám, gondolj reám!

JÓCIMBORA

Voltunk vagy sem jó cimborák,
Egy lépést sem teszek tovább.

AKÁRKI

Csak annyit tégy meg hát nekem
A Krisztus irgalmára kérlek,
Csak míg a városból kiérek,
Addig kísérj!

JÓCIMBORA (*kitépi magát a kezéből*)

Nem, nem teszem.
Én egy tapodtat nem megyek

Nem mondom, tán pár pillanatra,
Míg ünneplőt öltesz magadra,
Nem hagytalak vón egyedül.
De veled tovább már nem lehetek.

(Csak úgy visszanézőben.)

Kívánom Akárki, adjon Urad
Odáig kényelmes, csöndes utat,
De most magam is elsietek.

AKÁRKI *(egy lépést tesz utána)*

Hová még? Itt hagysz végkép, ridegen?

JÓCIMBORA

Itt én. Könyörüljön az Úr lelken.

AKÁRKI

Isten veled, miattad oly nehéz a szívem,
Légy boldog, engem itt nem lát már senki sem.

JÓCIMBORA

Utolszor fogjunk még kezét, aztán az ég megáldjon.
Nem hittem volna eddig, hogy válásunk így fájjon.

(Távozik.)

AKÁRKI

Ó jaj, kihez forduljak most szóval, könnyel én?
Ez cimborám volt, míg jól ment sorom,
Most rám se néz és itt hágy könnyedén.
Hallottam én, hogy mondták ezt is, azt is,
De fülem mellett elszaladt,
Amíg a baj rám nem szakadt.
Úgy mondják; míg valaki boldog,
Szerencsés, van barátja tenger,
De ha a sors kereke fordul,
Magára hagyja minden ember.
Jaj így van, most tapasztalom,
S félsz fojtogat s vak borzalom

*(Észreveszi a két sógort, akik még ott állnak oldalt és arca
földerül.)*

De még kétségre nincs okom,
Hisz itt áll a két jó rokon.
Nem is lehetek jobb helyen,
S vigasztalódik bús fejem.
Mert nem válik vízzé a vér.
E példátok ma kincset ér,
Hogy most, hiába sújt az átok,
Szóval, szívvel mellettem álltok.

KÖVÉR SÓGOR

Csigavér, nincsen izgalomra ok,
Akárki sógor, mást nem mondhatok.

AKÁRKI

Nem hagytok el?

KÖVÉR SÓGOR

Csak nyugalom,
Hogy két rokon cserben hagyott,
Nem tümnénk ily gyalázatot.

SOVÁNY SÓGOR

Adott részt jóból, rosszból Teremtőd,
Megosztjuk veled mind a kettőt.

KÖVÉR SÓGOR

Megmondtuk, úgy is lesz ... igen,
Kitartunk melleted híven.

AKÁRKI

Két jó rokonom köszönöm.

KÖVÉR SÓGOR

Azok volnánk kézen-közön.

AKÁRKI

Láttátok, itt járt egy követ.
Magas Úr trónjától jövet.

KÖVÉR SÓGOR

Akárki sógor, jól tudom,
Hogy sajna így fordult sorod,
S ki nem bujhatsz most álúton.

AKÁRKI

Parancs szólít nagy útra kelnem.

KÖVÉR SÓGOR

Tudjuk.

AKÁRKI

S az út távolba tér.

KÖVÉR SÓGOR

De nem válik vízzé a vér.

AKÁRKI

Ösvényt e messze tájról vissza
Tudom, nem lehet soha lelnem.

KÖVÉR SÓGOR

Bizony sosem! Hol semmi nincs,
Törvényt császárok sem ülhetnek.

AKÁRKI

Jó sógor, hallottad szavam?

KÖVÉR SÓGOR

Csak nem beszélsz süket füleknek!

SOVÁNY SÓGOR

Mindenre kész vagyunk éretted.

AKÁRKI

Onnan nincs többé visszatérés.

KÖVÉR SÓGOR

A követ szavát jól értetted?

AKÁRKI

Mi az?

KÖVÉR SÓGOR

Hogy jól felfogtad-e
A szót magát s amit jelent még?

AKÁRKI

Hogy én...

KÖVÉR SÓGOR

Na jó, hisz épp azt mondom,
Hogy kéretlen, váratlan vendég.
Hm sógor!

SOVÁNY SÓGOR

Úgy vélem az Úr szava ellen...

KÖVÉR SÓGOR

Akkurát egyetértünk ebben.
Az Úr parancsa szent dolog,
Ez minden, amit mondhatok.

AKÁRKI

Egy percre csak maradjatok,
Még volna véletek sorom.

SOVÁNY SÓGOR

Tán óhajtasz még valamit?
Csak bátran mondd jó sógorom!

AKÁRKI

Ott számot kell adnom keményen
S van egy gonosz, vad ellenségem,
Ki elgáncslona mindenáron,
Hallgass meg hát két jó barátom.

KÖVÉR SÓGOR

Miféle számadás? Ki kéri?

AKÁRKI

Mely földi művem mind leméri,
Mivel telt éjjelem napom,
Mi rosszba ártottam magam,
Mi terhem áll sötét lapon?
Segéljetek, Krisztusra kérlek,
S javamra billen tán a mérleg?

SOVÁNY SÓGOR

Hogy oda menjek veled én?
Akárki, nem, nem. Oda már
El nem kísérném entestvérem,
Inkább mély börtön fenekén
Senyvedjek vizen és kenyéren.

AKÁRKI

Ne is születtem volna bár,
Úgy sem vár víg nap soha már,
Ha most elhagytok hűtelen.

KÖVÉR SÓGOR

Ember, mi lelt így hirtelen,
Csak jajgatásba mégse kezdesz ?
De egy szavam van, ha meghallgatsz ;
Magaddal engem sose csalhatsz.
(Indul.)

AKÁRKI *(a sovány sógorhoz)*

S mondd sógorom, te velem jössz-e?

SOVÁNY SÓGOR

Görcs húzta épp a lábam össze,
Ily nagy bajban nem vagy te sem,
S váratlan lep meg rendesen.

KÖVÉR SÓGOR

(útközben megáll és menőfélben visszaszól)

Rászedni nincs fintád elég,
De vár otthon bősz feleség.

Utazni az szörnyen szeretne,
Azért ha nincsen ellenedre,
Őt jó szívvel melléd adom,
Elkísér könnyen utadon.

AKÁRKI

Nem, te mutasd meg, van-e lelked!
Nem volt még ily gonosz bajom;
Hát mellém állsz-e most vajjon,
Velem jössz inkább, vagy maradsz,
Csak ezt kell tudnom, semmi mást.

KÖVÉR SÓGOR

Itt maradunk, ne vedd zokon,
Viszontlátásra jó rokon. (*Elmennek.*)

AKÁRKI

Hogy biztam én bennük bután.
Igérték itt füt-fát nekem,
De ígéret maradt csupán.

SOVÁNY SÓGOR

(*megfordul és még egyszer odalép Akárkihez*)

Ily módon senkit nem szokás
Unszolni, legyen útitárs.

E zaklatásod nincs helyén
S nem ildomos, úgy vélem én.
De van sok szolgád, béresed,
Vidd őket el, ha így esett,
Mert jó rokont s barátokat,
Más nagyobb becsben tartogat. *(Elmegy.)*

AKÁRKI

Béres, jobbágy, mit érhet az,
Ha eljönnének is velem,
Nem volna benn segedelem.

(Körülnéz.)

Lám, véget ért a lakoma,
Eltűnt barát, sógor, koma.

(Felmegy az asztalhoz, néhány vendég, aki még ott ült és ivott, észreveszi. Felugrik és elfut. Az asztal elsüllyed.)

Remény reám már nem ragyog,
Hát elveszett ember vagyok?
Nincs senkim, itt állok magam,
Kinccsel, vagyonnal, gazdagan,
S a Halál úgy elbánt velem,
Hogy gyámolatlan, meztelen
Vagyok már, mint kút sír fedez,
Bár bennem még vér csörgedez,

S vár engedelmes szolgahad,
Minden zsákom pénztől dagad.
Fel hát! Harangot félre verni!
Mit henyéltek a házba resten!
Elő szolgák! Ki, hozzám sebtén.

(A kulcsár néhány szolgával sietve előjön.)

Nagy útra kell kelnem legott,
Gyalogszerrel csak, nem szekéren,
Hát minden szolgám elkísérjen
Utánam hozva majd a hátán
Sok kincses zsákom, pénzes ládám,
Utam, mint nagy had, oly nehéz,
Nem lehet szűken kincs, se pénz.

KULCSÁR

A nagy ládát hozzák eléd?

AKÁRKI

De gyorsan, nem kell sok beszéd.

*(Néhány szolga fölcihelődik s nyolcan egy nehéz ládát
vonszolnak ki.)*

Nagy útra hívlak bennetek,
Mind engedelmeskedjetek,
Nehéz az út és messze visz.

Elkel hát pár hű szolga bíz,
Hogy csöndbe menjen az egész,
Segítsen biztos, fürge kéz.

EGY SZOLGA

A láda éktelen nehéz.

KULCSÁR

Tegyétek, mit az úr akar.

AKÁRKI

Most aztán induljunk hamar,
De csöndben és titkon kivált.
(Távolabb felbukkan a Halál.)

ELSŐ SZOLGA

Ott áll a Sátán s álljt kiált.

KULCSÁR

Nem, az a Halál rémalakja,
S ránk villámlik szörnyű haragja.
(A szolgák ott hagyják a ládát és elszaladnak, a kulcsár szintén.)

HALÁL

Te balga, órád fut sietve,
S még mindig nem tértél eszedre.
Nem tudsz jó kíséret keresni,
Fogsz is még sírni és kétségbeesni.
(Eltűnik.)

AKÁRKI

Halál borzalma leigáz,
Verejték ver ki, láz csigáz.
Hát lelkünk is legyilkolhatja?
Im hogy megtört parancsolatja.
Ha jött is eddig rémes óra,
Leltem mindig vigasztalóra.
Így nem hagyott el még remény
Nem voltam ily esett, szegény,
Volt mindig támaszom s erőm
S a sorson löktem vakmerőn.
S most csöpp erőm sincs, reszketek,
Bomlott az elmém, téveteg,
Megállt agyamban a kerék,
Akárki, az volnék-e még?
Dús marhák, tenger kincs ura?

E kéz enyém s az a ruha?
S mi itt e térről rámtekint
S bíztat, buzdít, enyém e kincs?
Amellyel játszva értem el
Mindazt, mit vágyam érdemel.
Most jól esik, ha nézdelem,
Itt áll e kincs, e pénz velem.
Ha így közelben láthatom,
Nem aggaszt úgy a borzalom.
De jaj nekem, hisz menni kell,
Ezt meg nem váltom semmivel.
Itt járt s hívott a bús követ,
Indulnom kell és ő követ.

(A ládára veti magát.)

De nélküled nem. Jőjj velem,
El nem hagyhatsz könyörtelen.
Emeld fel súlyos födeled,
Elköltözzünk, elő veled!

(A láda fölpattan, Mammon fölegyenesedik. Hatalmas.)

MAMMON

Akárki ej, mondd csak, mi lelt?
Reszketsz akár a falevél,
S arcod mint kréta, oly fehér.

AKÁRKI

Ki vagy?

MAMMON

Nem ismeresz ostoba,
S magaddal hurcolnál oda?
Kincsed, pénzed nem ismered,
E földön édes mindened?

AKÁRKI *(ránéz)*

Arcodról nem jót olvasok
És biztató sincs rajta sok.
Mindegy, azért el kell kísérned.

MAMMON

Vágyad tán itt mindjárt eléred,
Tudod, hatalmam mit mível,
Segítlek, csak mondd meg, mi kell.

AKÁRKI

Jaj, most sorom máskép esett,
Kegyetlen követ keresett.

MAMMON

Ki?

AKÁRKI

Síri éjjel követe.

MAMMON

S neked most menned kell vele.
Az orrodat mért lógatod?
Követ járt itt és nógatott,
Hogy indulj, hagyd itt kincsed, portád,
Ez csöppet hirtelen csapott rád.

AKÁRKI

Úgy van, megyek s te jössz velem.

MAMMON

Lépést se, itt van jó helyem.

AKÁRKI

Enyém vagy, én rendelkezem.

MAMMON

Tiéd? Nevetnem kell ezen.

AKÁRKI

Lázadni mersz, te átkozott!

MAMMON (*ellőki*)

Vigyázz, a szerep változott.
A rend már nem a régi, más,
Te törpe vagy s én óriás,
S ha máskép láttad néha, néha,
Csak játék volt s csalóka tréfa.

AKÁRKI

Parancsomnak ki engedett?

MAMMON

De kormányoztam lelkedet.

AKÁRKI

Hű szolgaként jártál körültem.

MAMMON

S úgy táncoltál, ahogy fütyültem.

AKÁRKI

Hűbéresem voltál, rabom.

MAMMON

Én rángattalak madzagon,
Te báb, te kótyagos bolond,

Akárki, űrűlt ide nézz,
Őn itt maradok és te méssz.
Őgy hánytorogtál nagy bután
Mindig, mint én fujtam dudám,
Mert pompa, kedv, hivalkodás,
Gőg és részeg fuvalkodás,
Boros tivornyák buja kéje,
Ezt mind én oltottam beléje
S hogy bírja még a földi terhet
Ős ősszerogyva el nem terped,
Merevre nyulva minden tagja,
Mi még e percben talpon tartja,
A pénz, mely zsákjában dagad.
Ereje még ebből fakad.

(Egy marok pénzt vesz ki a ládából és ismét visszahullatja.)

De lásd ládádba visszahullt.
Szerencséd, pompád, pusztá mult.
Hamar homályosul szemed,
Sosem látsz viszont engemet,
Kölcsön kaptál s most megfizetsz,
S utadra engem nem vihetsz.
Csak indulj hát magadra hagyva,
Mezítlen, árván, jajba, bajba,
Itt nem használ az elhaló jaj,

Se fogcsikorgatás, se sóhaj
Úgy dólsz sirodba nesztelen,
Árván s anyaszült meztelen.

*(Lebukik, a láda teteje rácsapódik. Akárki némán áll,
hosszú csönd. Jótét láthatóvá válik, súlyos beteghez hasonló.
Nyomorúságos fekvőhelyen hever, félig feltápáskodik és
gyöngye hangon megszólal.)*

JÓTÉT

Akárki!

(Akárki nem hallja.)

Akárki nem hallgatsz szómra?

AKÁRKI *(maga elé)*

Mintha valaki szólított volna.
Gyöngye hang s mégis szívembe szúr
Csak nem anyám volt tán, adná az Úr
De öreg, törődött asszony lehet,
Jobb tán, ha rá nem is vetek szemet :
És ez legyen nálad végső kegyem,
Engedd Uram, hogy ne anyám legyen.

JÓTÉT

Akárki!

AKÁRKI

Légy bárki, én most rá nem érek,
S engem már nem köt földi érdek.

JÓTÉT

Nem hallod Akárki?

AKÁRKI

Szegény beteg,
De rajta már nem segíthetek.

JÓTÉT

Engem véled egy vér hevít,
És csak miattad fekszem itt.

AKÁRKI

Szegény hóbortos, mit gagyog . .

JÓTÉT

Lásd, én minden műved vagyok.

AKÁRKI

Ne csufolódj, ez végső óráam.

JÓTÉT

Lépj ide hát és tekints jól rám.
(Visszaroskád.)

AKÁRKI

De semmi kedvem erre, hidd el,
Mit érek én most tetteimmél?
Egészen más látványra vágyom.

JÓTÉT

Lábam rossz, állni nem tudok,
Különben rég hozzád futok.

AKÁRKI

E hitvány roncs, az kéne még!
Nincs vállamon kín, gond elég?

JÓTÉT

Hosszú út vár rád, szerfelett,
S még nem került kíséreted.

AKÁRKI

Magamnak kell most útra kelnem.

JÓTÉT

Tied vagyok, nem hagylak el, nem.
(*Akárki odapillant*).

JÓTÉT

A vállamon sok gond, teher,
Hogy rám sem gondoltál, lever.
Nélküled olyan fürge volnék,
Nyomodban folyton ott loholnék.

AKÁRKI (*odamegy hozzá*)

Hej Jótét, rosszul áll a szénám,
Segítség kéne, jó tanács,
Mert itt állok magamba' bénán.

JÓTÉT

(*nagy kinnal felegyenesedik mankóján*)

Hallottam már hírét, Akárki,
Hogy Megváltód magához rendelt,
És nagy ítélet fog ott várni.
Ha nem kívánod vesztedet,
Ez utat magad meg ne tedd.
Hidd el nekem . .

AKÁRKI

S te jössz velem?

JÓTÉT

Veled mennék-e utadon?
Akárki, hát még kérdezed?

AKÁRKI *(szemébe néz)*

Szemed jóssággal vértezett,
Így nem néztek rám életemben,
És senki még testvérkezet
Felém nem nyújtott szívesebben.

JÓTÉT

Óh hogy csak ilyen késő óra
Térít meg hozzám és a jóra!

AKÁRKI

Arcod fakó, ránézni fáj,
De szépség festi s égi báj,
És rám minél tovább ragyog,
Szívem annál jobban sajog.
S átjárja boldog sejtelem,

Nem is tudom, mi van velem
De hogyha két szemed sugára
Szememen át szívemig járna,
Abból áldás, jótétemény
Fakadna rám, úgy érzem én.
De késő már a szánom-bánom,
S ez mind csak olyan, mint az álom.

JÓTÉT

Ha értelmedben felragyog,
Hogy rút egészen nem vagyok,
Ha még együtt leszünk sokat,
S kerülsz hiú játékokat,
Közelebb jőjj, a hangom gyöngé,
Ha szegényekhez jársz sűrögve,
Testvérként, szent szándokkal égve,
S az égi kint és földi bajt
Szíved szeretni kezdi majd
Mert felhasad, s megolvad kérge.
Engem is, roskadt beteget,
Megszépít ez a szeretet
És leszek áldott, szent edény
Számodra s dús kegyelmek kelyhe,
Mit boldogan szív ajkad selyme.

AKÁRKI

S rád nem ismertem semmikor,
Oly elvakult voltam s botor.
De gyarlandó is földi létünk,
Hogy ilyes is megeshet vélünk!

JÓTÉT

Előtted telt kehely valék
Mit csordultig töltött az ég,
De földi szerrel nem vegyült,
Szemed talán ezért került.

AKÁRKI

Bár téphetném ki két szemem,
Most nem riasztna a setét,
Mely ily kegyetlen kint terem,
Mert lábam rossz ösvényre tért.

JÓTÉT

Ó jaj két ajkad most veled
Örökre szomjan így eped,
Habzsoltad rossz világ borát
S a legjobb kelyhet eltolád

AKÁRKI

Érzem vad szomjúság heve
Ég át eremnek minden szálán,
A kétség vak haragja száll rám,
Ez éltem bére s érdeme.

JÓTÉT

Ez a megbánás béna buja,
Mi rég nem fájt, az ég e sebben,
Ha szívünk most születne újra,
De boldogok volnánk mi ketten.

AKÁRKI *(a földre veti magát)*

Így megtiporva vesszek el?
Nagy kínom gyógyírt esdekel,
Minden sejtem s egész valóm
Mély megbánás, vad fájdalom.
Késő! Szívem hiába fáj,
Nem vár más csak kín s borzadály.
Kétszer nem élhet senki sem,
Feltépett keblem tudja rég,
Ahogy nem tudta soha még,
Hogy nincs mentség a szörnyű szóra :
«Most dőlj le, halj meg, itt az óra!»

JÓTÉT *(térden állva)*

Ez égő bánat bármi nagy,
Tovább is földön csúszni hagy.
Jaj, lábra állni nem tudok,
Így melletted majd hogy futok.
(Ujra földre roskad.)

A testem gyöngé s oly beteg.

AKÁRKI

Neked még megfizethetek
Jótét! ne hagy hát cserbe kérlek.
Másképp vesztetemre dül a mérleg.
Segíts, hogy együtt számoljak veled
Annak, ki úr élet s halál felett
S a mindenség örök királya,
Végvesztetem így tán nem kívánja?

JÓTÉT

Akárki!

AKÁRKI

Lelkem kétségbe ne vidd.

JÓTÉT

Testvérem is van, neve Hit,
Tán elszánná magát ha kérem,

Hogy bús utunkon elkísérjen
S az Úr elé járulna véled?

AKÁRKI

Kérd hát, hisz pár perc még az élet.

JÓTÉT

De elfordul tőled, lehet,
S majd vigasztalan sír temet.
Vagy tudja majd úgy kérni ajkad,
Hogy megessék a szíve rajtad?

AKÁRKI

Ily kínba, félszbe szóra kelne,
Még olyan is, kinek nincs nyelve.

HIT

(lassu léptekkel közeledik)

JÓTÉT

Nem kellett nagy zajt csapni, lásd,
Testvérem jön, nem várt hívást.
Ez embert nagy baj érte s gyász,
Nehéz percén pártjára állsz?
Én gyöngé lettem s vakmerőn
Ügyét karolni nincs erőm. *(Leroskad.)*

HIT (*Akárkihez*)

Míg éltél, mindig kinevettél,
Az Úr szavára mit se vettél,
Most nyílik szád másféle szóra,
Hogy megkondult a végső óra?

AKÁRKI

Hiszek, hiszek.

HIT

Szegény a szó.

AKÁRKI

De jó az Úr s irgalmazó.
Tizenkét cikkelyét hiszem,
Mit rég tanult gyermekszívem,
S mi bennük titkos értelem,
Igaznak, szentnek ismerem.

HIT

A hitből ez kis résznyi csak
S ha többet nem tudsz, ennyiből
Nem épülnek mentő hidak.

AKÁRKI

Az Úr, — hiszem — részvétre kel,
Ha ki idején vezekel,
De bűnöm oly roppant halom,
Hogy el nem éri irgalom.

HIT *(egy lépést tesz felé)*

Kéjben buján úgy elmerültél,
A bűnfertőn úgy elterültél,
Hogy szó ajkadra nem talál,
Mely lelkednek hasznára vál?
(Lehajlik hozzá.)

AKÁRKI

Hiszek.

HIT

Krisztust hiszed-e hát,
Ki Atyjától e földre szállt,
S ember lett, testünk mása testben,
Hogy földi asszonytól szülessen.
S szenvedni bűnünkért nem átal
S éretted szörnyű kínhalált halt

S feltámadott harmadnap reggel,
Hogy megbékélhess Isteneddel.

AKÁRKI

Hiszem, hogy értünk ezt mívelte,
Az Úr haragját enyhítette.
Örök idvünk így megszerezte,
Ezért szegezték kínteresttre.
De nagy tettéből csakis az
Jussol, ki szent volt és igaz
És kegyes míve, jámborsága
Lett örök életének ára.
De most az én sorom vegyed :
A bűnöm égig hány hegyet
S ez rak reám oly súlyos terhet,
Hogy már nekem nem kegyelmezhet
Az Úr, a legszörnyűbb bíró.

HIT

Hát kishitű vagy s nem bízó?
S így féled Isten pallosát.

AKÁRKI

Rettentőn büntet.

HIT

Megbocsát.
Irgalma nagy.

AKÁRKI

Lesujtott lángja
Szodomára és Gomorára.

HIT

Egyfiát adta, megvan írva,
Sugártrónjáról földi kínra.
Hogy testté válva megszülessen
És ember többé egy se essen
A kárhozatnak martalékul,
De idvezüljön életén túl.
«A bűnösökért jöttem én a földre
Orvosra nem szorult sosem ép.»
Abból a szájból szállt e szó a földre,
Min hazugság ki sose lép.
Ha ebben bizol húven itt,
Megbocsájtatnak bűneid,
És megcsitul az Úr haragja

AKÁRKI

Szelíd a szód s úgy cseng fülemben,
Hogy tőle szint újjászülettem.
S hiszem, hameddig éltem ér el,
Hogy megment Krisztus érdemével.

HIT

Menj hát s magad bemártva most
Sok bűnödtől tisztára mosd.

AKÁRKI

S az áldott forrást hol lelem,
Hogy hozzá fussak hirtelen.
(Fönn egy szerzetes alakja válik láthatóvá.)

HIT

Im jó segítő vár reád,
Lelkedről bűnt, szennyet lehánt.
S felöltöd majd fehér mezed,
Indulni úgy fogunk kezét.
S hogy magaddal az Úr elébe vidd
Erőre kapnak majd jótetteid.

AKÁRKI

Ó örök Isten! Ó isteni törvény!
Ó égi fényesség! Ó igaz ösvény!
Utolsó percemben esdek feléd,
Panaszszó tépi fel szám fedelét :
Ó Megváltóm, kérd az Alkotót ;
Adjon végórámon kegyelmet,
S ha pokolbéli ellenem közelget
S a Halál csontmarka torkomra nyul,
Hogy lelkem vigye mulhatlanul,
Ó Idvezítőm könnyörögj értem,
Hogy fönn az Úr jobbára térten
Dicsőségébe érjek el,
Imám im ezért esdekel,
Bízván, hogy értünk hordoztad keresztet
S mindnyájunk üdvéd megszerezted.

(Buzgó imába merülve arca borul. Az orgonaszó erősebben hallatszik, közben lenn a homályban Akárki anyja halad végig a színen, mintha hajnali misére menne. Egy szolga világot visz előtte.)

SZOLGA

Mért álltál így egyszerre meg,
Mi baj? Csak nem vagy tán beteg.

Jobb volna még a pelyhes ágyba.
Mért mégy misére éjfél tájba.

AKÁRKI ANYJA

Már nem jókor megyünk mi se,
S el is kezdődött a mise.
Oly égi ének cseng fülembre,
Minthogy ha minden angyal zengne.

SZOLGA

El nem késtünk, mondom neked,
S én nem is hallok éneket.

AKÁRKI ANYJA

Én hallok s szívem megremeg.
Az égi harsonák ezek.
Az Ur trónját zengik körül
Édes fiainak örömul.
Mert érzem én, ez égi óra
Vezette lelkét szépre, jóra
És megbékélt már Istenével.
Most könnyű szívvel megyek én el,
Legforróbb óhajom betelt,
S mehet lelkem, ha szárnyra kelt

Akárki

Az égi trón elé vigan,
Mert biztos ott lelem fiam.
Csak bocsásd Uram hamar fel az égbe
Hű szolgálodat békességbe.
Amen.

SZOLGA

Nem jössz még asszonyom,
Hajnalt köszönt már fenn a szürke nyom.
(Elvonulnak.)

HIT

Akárki, úgy legyen veled
Az Úr, amint most lelkedet
Megváltódnak kezébe teszem,
És számadásod rendbe leszén.

JÓTÉT

(eltolta mankóját és odalép hozzájuk)

HIT

Szíved bízón hevítse hit
Im itt jönnek jótetteid,
Minden terhüktől mentve már.
Erős léptük szökelve jár.

JÓTÉT

Akárki, itt jövök barátom.
Jószándokod lelkemben áldom.
Kintől, bajból szabaddá tettél,
Megyek veled, bármerre kelnél.

AKÁRKI

Óh kedves Jótét, ha hallom a hangod,
Örömtől a könnyem majd elered.

JÓTÉT

Ne gyászolj már, ne hullass könnyeket,
Örvendezz s légy csak vidám megint,
Trónjáról az Úr rád áldón tekint.

AKÁRKI

Akkor tovább mit huzzam halasszam
Véletek hármában így mehetek,
Mert el nem válok már én tőletek.

(Fölmegy és követi a szerzetest.)

(Jótét és Hit imádkozva várnak ott tovább.)

SÁTÁN

(nagy bakugrásokkal jön, már messziről kiáltoz és integet)

Akárki, hó! Akárki, megállj!
Megállj, hé! Merre cimborám?
Eljöttem érted jókorán.
Akárki, hé. Lám besiet.
Biztos mindkét fülére siket.
Bemegy s nem is jön soha ki,
Míg ki nem hozza valaki.
Itt várok rá a küszöbön
És fülöncsipem, ha kijön.
A markomból ki nem szalad.
Nem félttem, ez biztos falat
Szőröstől-bőröstől rabom,
S ha kedvem tartja, elkapom.

HIT *(elébe áll)*

Megállj!

SÁTÁN *(rá se hallgat)*

Utam van arra.

HIT

Nem.

SÁTÁN

De. Nagy dolog vár odabenn.

HIT

Te fajtádat nem, gonosz féreg.

SÁTÁN

Házsártos némben. Én kitérek.

(*Meg akarja kerülni.*)

HIT (*újra útját állja és így szól*)

Itt nincs utad.

SÁTÁN

Az ajtóban kell várakoznom.

A tisztetem ez, hogy valakit

Bentről a sors utamba hozzon.

Aztán viszem, minden hiába.

HIT

Én nem szállok veled vitába.

SÁTÁN

Én sem, lódulj hát más határba.

HIT

Itt nincs utad!

SÁTÁN

Micsoda láрма!

Rikoltozás!

(Befogja a fülét.)

HIT

Itt nincsen út.

SÁTÁN

Nincs út. Nincs út. Itt nincsen út?

Ut az, min lábam állni tud.

Ugrik, bokázik, táncba kel.

És majd csinálok én ha kell.

(Erőszakkal akar keresztül törni.)

HIT *(újra elébe ugrik)*

Öklöddel akarsz igazat,

Hogy megzavard szelid imánk?

Nézd, kik vigyáznak itt miránk.

(Angyalok előlépnek fenn).

SÁTÁN

No lám, hát ők is cinkosok,
Pedig más dolguk is csak van tán,
Mint szájtátón bámulni bambán,
Késő esten s reggel korán,
Míg ügyel-bajjal szaporán,
Mást sújos tisztében visz útja
Serényen s mint erője futja.

*(Jótét és Hit ügyet sem vetnek rá, összekulcsolt kézzel
imádkoznak.)*

SÁTÁN *(leül a földre)*

Kérdem, fér még kétség ide,
Hogy e fogás kockán forog?
Egy életem, biztos dolog.
Mert senki olyan itt nem ülhet,
Ki megtagadná szemtől szembe,
Hogy itt ez ember engem illet,
Ledér, tivornyás, mámoros,
Csábító, násztörő, boros,
Hitetlen, mint sötét pogány
És szemérmetlen szóban, tettben,
Úristenét felejtí sebtén,

Barom nem oly makacs, mokány.
Özvegyek, árvák megrablója,
Szegények irigy, csúf bakója.

(Felugrik.)

A nyelvem már rá szót se lel.
S még ezt vitatnák tőlem el?
S nem engedik, hogy leteperjem.
S a nyakát menten kitekerjem.
S kiáltam : «Hallj meg, porba test.
S a lelked add át egyenest.»
Jaj annak, ki ezt éli meg.
Mérgem, dühöm nem félitek?
Fogam vicsorg, öklöm szorul
S jog és igazság párosan
Mellettem áll ércpántosan.

HIT

Melletted még sem áll elég.
Gonosz játékod vesztve rég,
Mert kínhalállal áldozott
Az Úr s a mérleg változott.
S mi e lélek számláin áll,
Ő jóelőre megfizette már.

SÁTÁN

Mikor? hol? Hát ez így megy itt?
Egy perc csak, és már vége, kvitt.
Ki híven élt egy életet,
És mindig csak kedvemre tett,
Bizton, szilárd, bölcs fontolattal,
Köt köre rakva éjjel-nappal.
Ily épület, jól megrakott,
Egy perc alatt mássá lehet
S egy ujjal porba sujthatod?

HIT

Mély megbánás mindenre képes.
Lobogó erős, mint a tűz,
S a lélek benne újra szűz.

SÁTÁN

Asszonybeszéd, tyúksácsogás,
Kit mosnak, száraz nem marad.
Lity-loty szó, bamba gágogás,
Milyen számon ki nem szalad.
Tanuság kell, egy árva szál,
Mely törvényben joggal megáll.

HIT

A törvény, mely elé ő siet,
Nem nézi jognak, mi tied.
Csak látszat az, csalóka máz,
Mit szűk világi nyűg igaz.
S idő zár végtől kezdetig,
És itt reked sarán e zugnak,
De ott hol e harangok zúgnak.

*(Belülről a lélekharang hallatszik. Hit és Jótét földre
borulnak.)*

Már az öröklét kezdetik.

SÁTÁN

Napnál világosabb eset,
De a levesbe haj esett.
Jövők gyanutlan, boldogan,
Hogy jelentkezzem örökösnek.
És ezek szépen kilökdösnek :
«Itt nincs utad. Itt nincs utad.»
Csúf asszony nép mindnyájukat
Böjttel, veréssel tartanám,
Mert itt olyan jogom van ám,
Hogy tisztelné török, tatár.

De jogról itt beszélni kár.
Ez utam állja, hogy elűzzön,
Nálam sült volna lassu tűzön
Ő kelme. Itt jön, inge mint a hó,
Orcátlan és szemforgató,
A világ rossz és ostoba,
Erő az úr csak, jog soha.
S ki hívséget szíven visel,
Legyőzi ármány és a csel.

(Elmegy.)

AKÁRKI

*(hosszú fehér ingben tűnik elő, fönn, kezében zarándokbot,
arca halálsápadt, de égi derű van rajta. Odalép két társához)*

JÓTÉT

Akárki jó, úgy érzem én.
Ő az, s fény szánt arcán, szemén.
Jól sejtettem, hogy ő lehet.
Urával megbékélt a lelke.
Erőt érzek minden tagomban,
S szárnyam már égi útra kelne.

AKÁRKI

Most adjatok híven kezet.
A szakramentomot magamhoz vettem.
Áldott, ki hitt s unszolta tettem.
Tanácsa jókor érkezett.
És nektek is hálát adok,
Hogy híven, tűrőn vártatok
Buzgó imába hullva.
Induljunk hát el a nagy útra!
S botom megfogva mindenik,
Kísérjen el sírvermemig.

JÓTÉT

Vándorbotodról én kezem
A sírodig le nem veszem.

HIT

Melléd állok mint hajdanában
A Makkabéus mellé álltam.

(Fölmennek.)

HALÁL *(előlép és mögéjük szegődik.)*
(A sír szélén állnak)

AKÁRKI *(behunyja szemét)*

Örök éj vár itt bús sírlakó,
Könyörülj rajtam Mindenható.

HIT

Itt örködöm fejed felett.

JÓTÉT

Akárki, én megyek veled.

AKÁRKI

Uram, Megváltóm, légy velem
S az éj irgalmát kérlelem.

JÓTÉT

(besegíti a sírba azután maga is leszáll hozzá)

Urunk adj néki enyhe véget
S nyisd meg előttünk dicsőséged.

AKÁRKI

(a sírban, már csak a feje és a válla látszik ki)

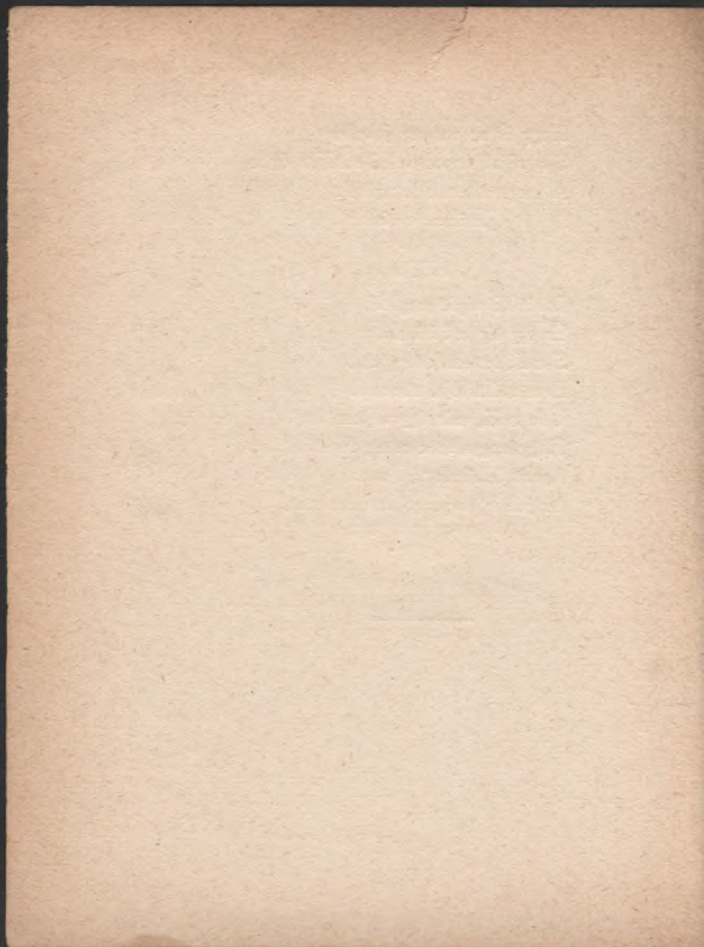
Ki kárhozattól megváltottál,
Te örködj árva lelkeimen,

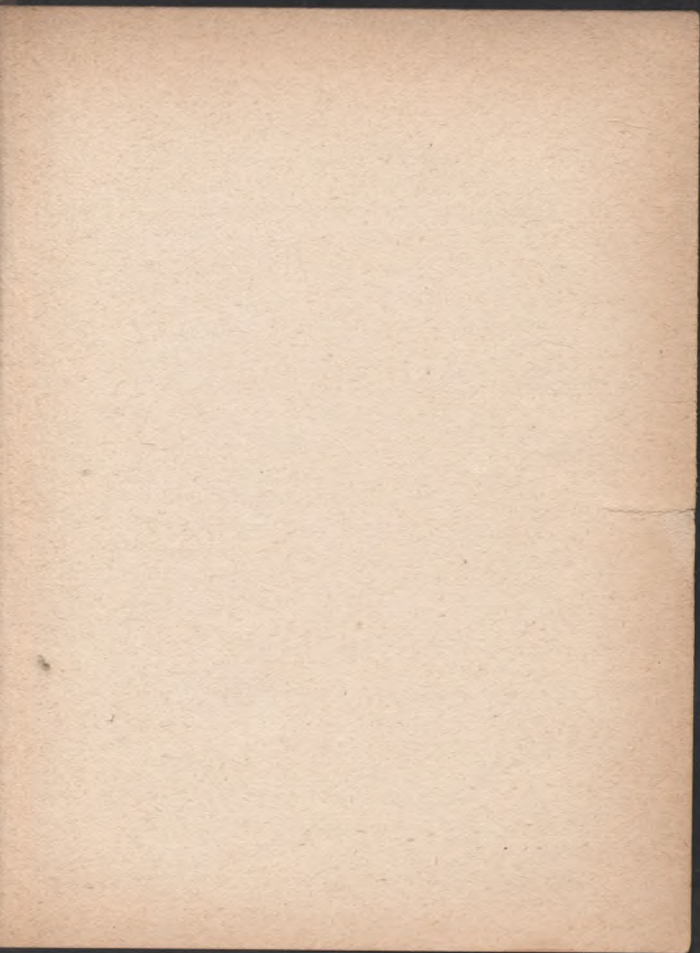
Hogy el ne vesszen jeltelen
S a végső napon veled szálljon égbe
A megmentettek seregébe.
(*Lesüljed a sírba.*)

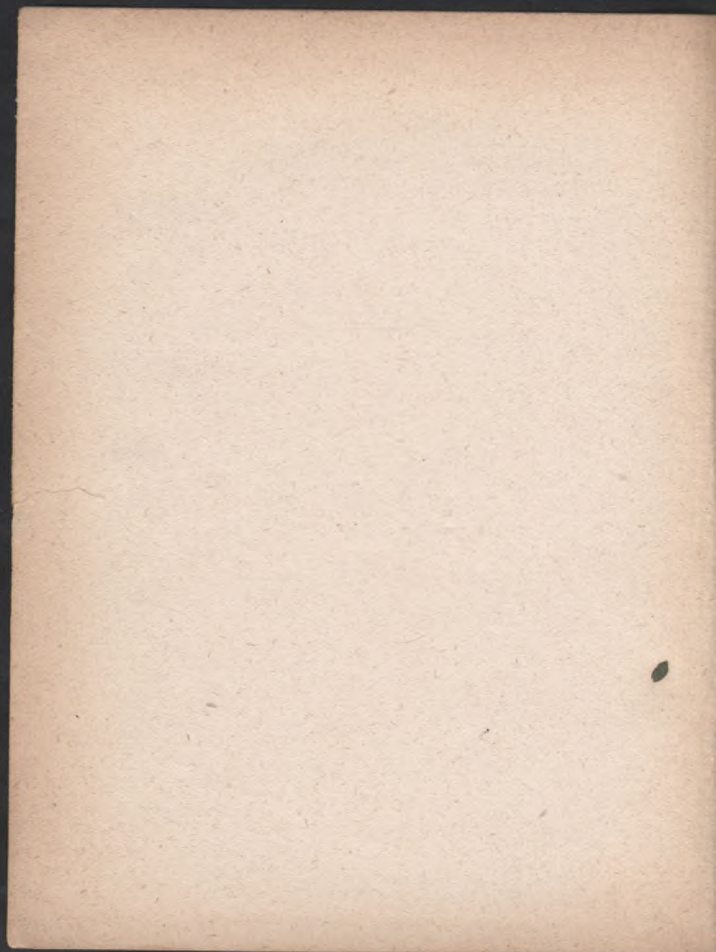
HIT

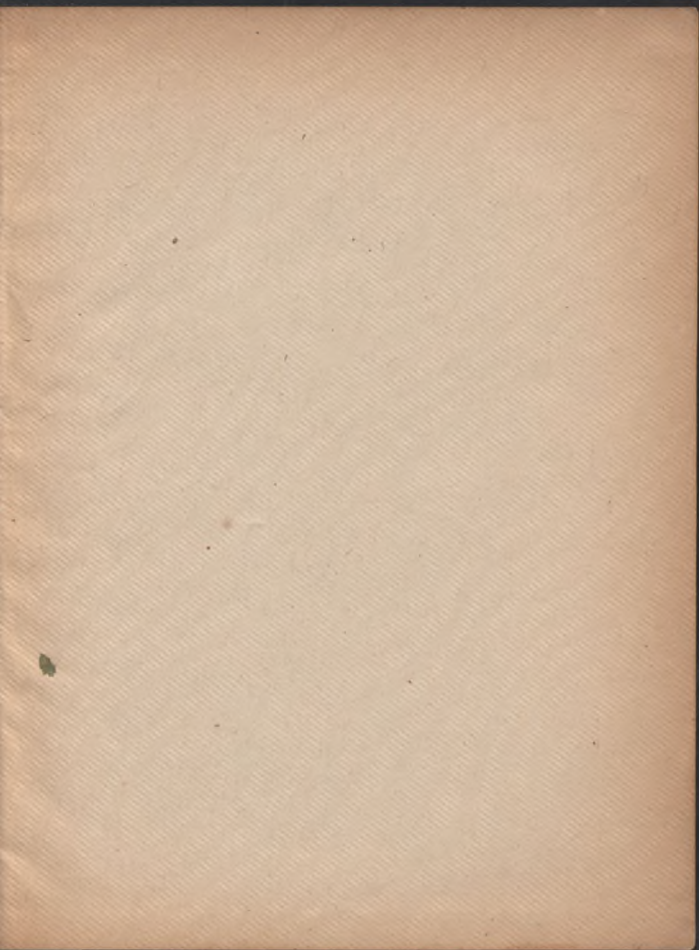
Im földi végét meglelé,
És így lép a bíró elé,
S csak tetteinek lágy szava
Lesz szószólója, támasza.
Üdv neki, már úgy sejtem én,
Hogy angyalének cseng felém
Amint lelkének tárt utat
Maguk közé zengő karuk mutat:

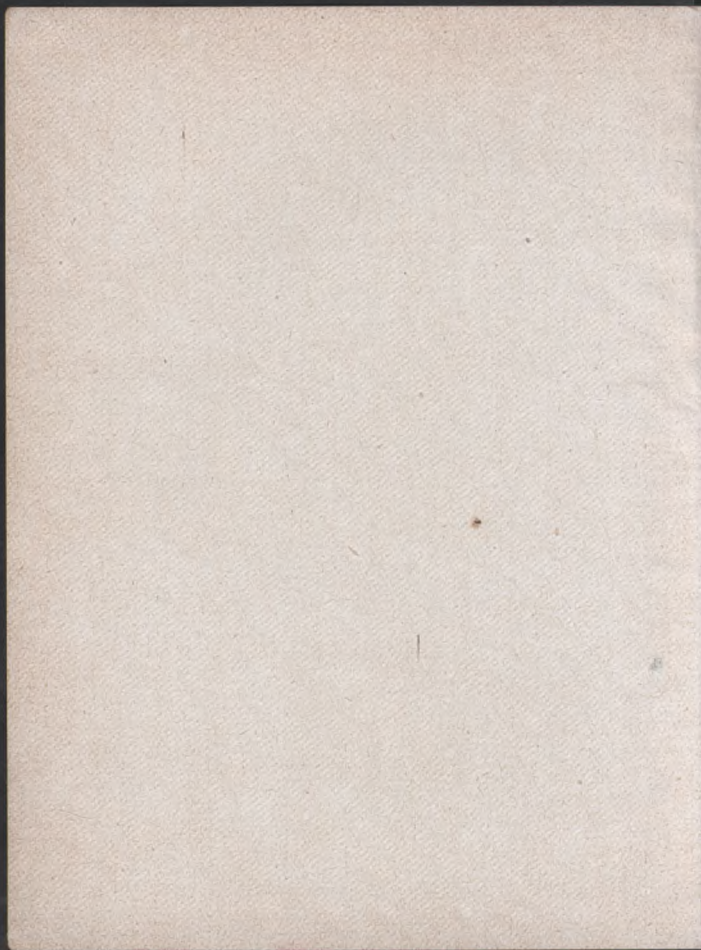

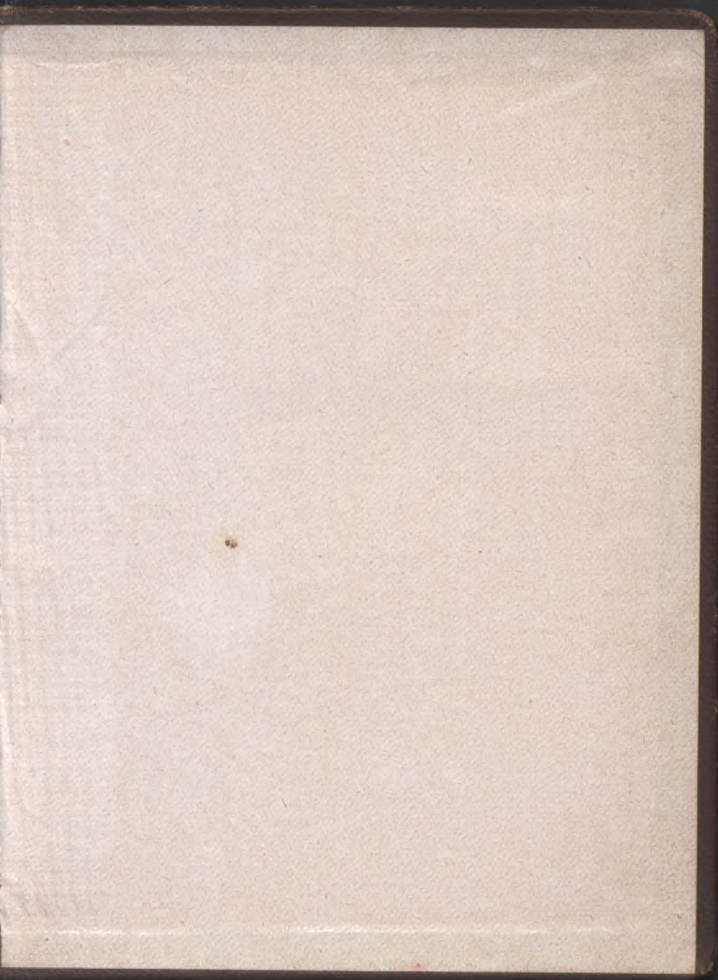

GENIVS

Hoffmannst

AKANKI

